

Primera trobada d'exalumnes de les
escoles de Bonmatí el 5 de maig de 1985.

L'Amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

3a època - Maig 1999

16

Telefons i fax d'interès

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí:
972 42 22 96/21 78 - Fax 972 42 22 96

Registre Civil de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

Jutjat de Pau de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

CEIP Sant Jordi: 972 42 10 70 - Fax 972 42 10 70

Parròquia Santa Maria de Bonmatí: 972 42 08 07

Farmàcia M. José Medina: 972 42 22 31

Esplai de Sant Julià del Llor: 972 42 16 72

Banc Popular Espanyol: 972 42 00 19 - Fax 972 42 00 19

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, sucursal de Bonmatí: 972 42 15 50 - Fax 972 42 04 58

Bar-Cafeteria Centre Cívic: 972 42 33 34

Bar-Restaurant Maria: 972 42 30 03

Restaurant La Barca: 972 42 09 63

Centre d'Emergències de Catalunya: 112

Centre d'Assistència Primària (CAP): 972 42 14 98/16 04
Fax 972 42 19 24

Creu Roja d'Anglès: 972 42 33 33

Mossos d'Esquadra: 972 84 27 57 - Fax 972 84 22 01

Urgències Mossos d'Esquadra: 088

Protecció Civil Generalitat: 972 18 24 00 - Fax 972 18 24 03

Bombers: 085

Teisa Oficines: 972 20 48 68 - Fax 972 20 48 70

Teisa Terminal Autobusos: 972 20 02 75

Enher Oficines: 900 70 70 70 - Fax 972 41 13 75

Enher Avaries: 900 77 00 77

Correus: 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva: 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04

Consell Comarcal de la Selva, Servei de Recaptació:
972 84 01 78 - Fax 972 84 21 01

Horaris de serveis municipals i altres

Oficines municipals: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda. Dimarts i dijous, de 5 a 8 de la tarda.

Secretaria: De dilluns a dimecres, de 9 del matí a 2 de la tarda.

Alcaldia: Dimarts i dijous, de 12 del migdia a 2 de la tarda. Cal concertar visita prèviament.

Serveis Tècnics: Dimarts, a partir de les 6 de la tarda. Cal concertar visita prèviament.

Consultes mèdiques a Bonmatí:

Dr. Daniel López i ATS Flora Falgans: Dilluns, a les 5 de la tarda, i dimecres, a les 12 del migdia.

Dr. Antonio Rodríguez: Dijous, a les 12 del migdia.

Dr. Manuel Roman i ATS Magda Bonet: Divendres, a les 12 migdia.

Centre d'Assistència Primària (CAP) d'Anglès:

Dra. Pilar Adroher (Pediatría): De dilluns a divendres, a les 9 del matí. Cal concertar visita prèviament.

Urgències: 24 hores (tot el dia).

Calendari de festes i tradicions locals

Cavalcada de Reis: 5 de gener

Aniversari de la segregació del municipi: 22 de febrer

Aplec de l'Església Parroquial de Sant Julià del Llor:
3r diumenge d'abril

Setmana Cultural CEIP Sant Jordi: setmana del 23 d'abril

Aplec de Calders: Dilluns de Pasqua

Festa Major de Bonmatí: Dilluns de Pasqua Granada

Sant Cristòfol: 10 de juliol

Festa Major de Sant Julià del Llor: últim diumenge d'agost

Festa d'homenatge a la gent gran: 11 de setembre

Torronada: desembre

Mercat setmanal: dijous al matí

Horari d'autobus

Direcció Girona-Olot	Feiner	Dissabte	Dill a div feiner	Feiner feiner	Dium	Feiner i festius	Dill a div	Dium feiner	Diari i festius	Diari	Diari
Girona	7'00	9'15	9'30	11'30	11'30	13'00	15'45	15'30	17'30	19'00	20'30
Bescanó	7'15	9'30	9'45	11'45	11'45	13'15	16'00	15'45	17'45	19'15	20'45
Anglès	7'30	9'45	10'00	12'00	12'00	13'30	16'15	16'00	18'00	19'30	21'00
La Cellerà	7'34	9'49	10'04	12'04	12'04	13'34	16'19	xxxx	18'04	19'34	21'04
Amer	7'40	9'55	10'10	12'10	12'10	13'40	16'25	xxxx	18'10	19'40	21'10
Les Planes	7'50	xxxx	10'20	xxxx	12'20	13'50	16'35	xxxx	18'20	19'40	21'10
Sant Feliu de Pallerols	7'55	xxxx	10'25	xxxx	12'25	13'55	16'40	xxxx	18'25	xxxx	21'25
Les Preses	8'10	xxxx	10'40	xxxx	12'40	14'10	16'55	xxxx	18'40	xxxx	21'40
Olot	8'20	xxxx	10'50	xxxx	12'50	14'20	17'05	xxxx	16'50	xxxx	21'50

Direcció Olot-Girona	Dill a div feiner	Feiner	Diari	Dissabte feiner	Dill a div feiner	Diari	Diari	Dill a div feiner	Diari
Olot	xxxx	7'15	9'15	xxxx	12'00	xxxx	15'00	17'45	19'00
Les Preses	xxxx	7'25	9'25	xxxx	12'10	xxxx	15'10	17'55	19'10
Sant Feliu de Pallerols	xxxx	7'40	9'40	xxxx	12'25	xxxx	15'25	18'10	19'25
Les Planes	xxxx	7'45	9'45	xxxx	12'30	xxxx	15'30	18'15	19'30
Amer	6'45	7'55	9'55	9'55	12'40	14'45	15'40	18'25	19'40
La Cellerà	6'51	8'01	10'01	10'01	12'46	14'51	15'46	18'31	19'46
Anglès	6'55	8'05	10'05	10'05	12'50	14'55	15'50	18'35	19'50
Bescanó	7'10	8'20	10'20	10'20	13'05	15'10	16'05	18'50	20'05
Girona	7'25	8'35	10'35	10'35	13'20	15'25	16'20	19'05	20'20

Sumari

L'AMIC

Serveis

2

Editorial

3

Història

4

Informació municipal

7

Entrevista

11

Escola

13

Parròquia

14

Actualitat

15

Opinió

20

La sortida

30

El racó de la llengua

32

Entreteniments

33

La imatge anecdòtica

34

Àlbum fotogràfic

35

Aquest és un dels escrits que em produeixen més plaer, i alhora por. L'AMIC sempre m'ha fet respecte, per tot allò que representa i per tot allò que és i té: persones amb fe i esperança. L'AMIC ha estat puntual des de fa quinze anys, amb perseverància, amb una constància pròpia dels qui sempre creuen que la providència està al seu costat.

Els anys passen i empenyen, el temps mana i cal saber-se adaptar a les noves realitats. La gent d'aquesta meravellosa revista tot això ho sap. I és per aquest motiu que han llançat un doble repte: la renovació de la junta dels exalumnes amb gent més jove i l'inici d'una nova etapa de L'AMIC tot transformant-la en la revista del municipi de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Aquest doble repte ha estat assumit i els resultats ja són aquí. La junta dels exalumnes ha organitzat la trobada d'enguany -a la qual li desitjo tota mena d'èxits i els ofereixo el meu suport incondicional- i un nou consell de redacció s'ha fet càrrec de la revista, la qual està sota el patronatge de l'Ajuntament, però sempre amb la voluntat de ser una revista de la gent i per a la gent de Sant Julià del Llor i Bonmatí. Cal insistir que L'AMIC no serà un instrument polític municipal, sinó una revista d'informació i formació ciutadana, de participació plural i diversa, integradora, i creadora de cultura democràtica.

L'Ajuntament s'encara al nou segle amb una aposta -entre d'altres- de futur: assegurar un servei informatiu local, al servei de la gent, de les entitats i dels agents socials, i amb un equip sincer i honest que fuig de la confrontació política i social i que busca l'acord, el consens i la convivència.

El nou aspecte de L'AMIC és innovador i modern -com ha de ser- i el seu contingut segueix l'evolució pròpia dels canvis sense ruptura, i que sempre ens assegurin la continuïtat amb il·lusions renovades i amb actituds respectuoses de compromís social i solidari.

Fa any i mig, al desembre del 97, des d'aquesta revista, us convidava a bastir un pont entre generacions que fos garant de la continuïtat d'aquesta esplèndida obra realitzada pels exalumnes de l'escola pública de la República. Doncs bé, ha estat una crida amb bona acollida. Cal sentir-nos orgullosos del fet de transformar una revista d'origen escolar en una revista del municipi, i sense oblidar l'espectacle fraternal de la trobada, que de ben segur té l'èxit assegurat.

Salvador Gàzquez i Calvo
Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

3

Edita: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

amb la col·laboració de Diputació de Girona

Consell de Redacció: Benet Valenti, Glòria Casadevall, Pep Collellidemont, Joan Grabulosa, Josep Pérez Reventós, Ramon Ponsatí i Silvia Sureda

Disseny i Compaginació: J.J. Comunicació

Impressió: Impremta Pagès, S.A.

Dipòsit legal: GI-1216-99

La vida a les colònies durant la revolució industrial

Durant els primers quaranta anys del segle XX, la colònia Bonmatí va gaudir d'un estil de vida molt millor que no pas el que hagueren de suportar els habitants d'altres colònies. La participació d'un fundador de profunds sentiments cristians i el fet de no existir cap vincle entre la feina i l'habitatge van ser motius perquè el tracte entre l'obrer i l'amo fos més suau i humà. Aquesta dissemblança serà, doncs, el nostre punt de referència.

De Ricard Frigola, estudiós de l'origen de les colònies industrials catalanes, de la revista d'economia «El Món» transcrivim el següent paràgraf: «Les colònies industrials són un cas únic dins el procés d'industrialització d'Europa durant el segle XIX. Situades als marges dels principals rius per aprofitar-ne l'aigua, es caracteritzen per la coincidència en un sol espai físic d'una fàbrica i un grup d'habitatges on viuen els treballadors i les seves famílies. Aquest tipus d'organització econòmico-social suposa l'existència d'unes relacions entre l'empresa i els obrers molt peculiars. D'una banda, l'amo assumia la prestació d'un conjunt de serveis tradicionalment reservats als municipis i alhora proporcionava l'habitatge corresponent a cada obrer. Aquest, per la seva banda, estava disposat a acceptar l'elevat nivell de dependència envers l'amo en tant que aquest és qui en últim terme l'allotja i el manté. A Catalunya, la intensitat amb què s'instal·len les colònies tèxtils únicament és comparable amb el cas anglès».

L'argument bàsic que van esgrimir els amos per aixecar fàbriques prop dels rius, a més a més del benefici que els reportava l'aigua com a força motriu en substitució del vapor, era fugir de les ciutats per pagar salaris més reduïts i evitar els allaus de terrorisme i conflictes laborals en què es trobaven immersos i als quals tan suport donaven els sindicats obrers de recent creació.

En el contracte de treball que convenien l'amo i l'obrer es puntualitzava que mentre aquest pertanyés a l'empresa podia disposar d'habitatge i d'un conjunt de serveis com ara economat, manteniment del pis, enllumenat, abastament d'aigua, consultori mèdic, guarderia, escola, etc., sense oblidar l'església, que esdevenia un veritable poder dintre la colònia; de manera que el treballador, en aquestes circumstàncies, restava lligat de mans i peus a la voluntat del senyor i dels seus subordinats, és a dir: administradors, directors, majordoms i encarregats.

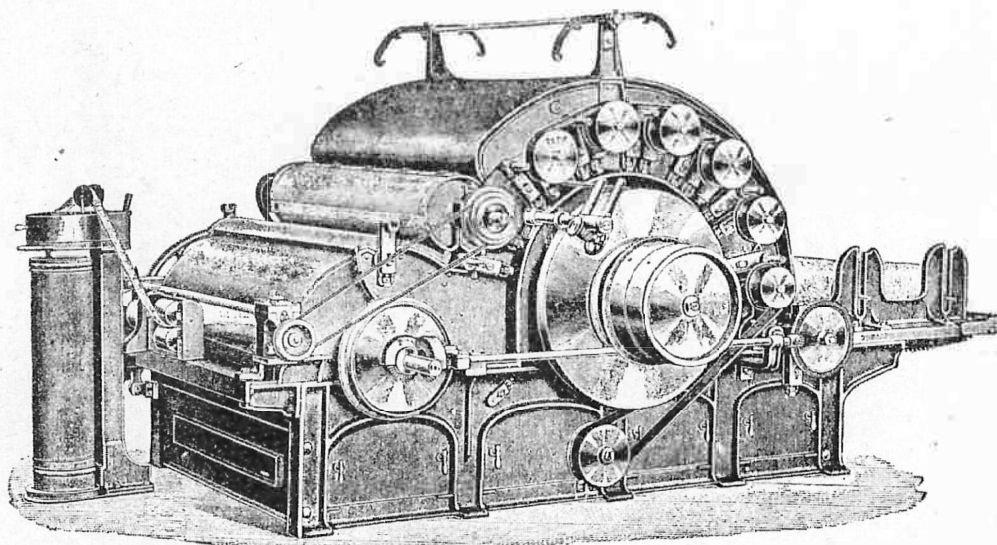
Els productes tèxtils catalans, a causa del baix salari que percebien els obrers eren molt competitius amb els preus anglesos, i això suposava grans ingressos per a les arques de l'Estat. En compensació d'aitals

Molí del Llor.- Quan començaven a aixecar-se les primeres fàbriques a tocar els rius, en el Veïnat de Cabanyes, espai on s'ubicaria la futura colònia Bonmatí, sols existien uns masos, la casa pairal Bonmatí i el molí del Llor (Foto: Josep Pérez i Raventós).

beneficis el govern va publicar una llei la qual entre «els anys 1855-1860 eximia als propietaris d'haver de pagar impostos durant els primers 10 anys de vida de la colònia». Més tard «el 1889 va promulgar la llei de colònies que va suposar avantatges molt especials, com la llicència del servei militar per als mossos de la colònia» ⁽¹⁾. Així mateix, s'autoritza als fabricants l'ús d'armes de defensa per garantir l'ordre públic. Igualment, una llei del 1868 els eximia dels impostos per a l'aprofitament de les aigües del riu per a l'estalvi de carbó d'importació.

Per altra banda, si reculem fins l'any 1852, trobarem que a la colònia Ramió de Salt el contacte i el contracte, si és que n'hi havia, era pitjor. «La fàbrica tenia 300 obrers, dels quals una bona part eren de fora i amb llurs famílies menjaven i dormien a l'interior de l'edifici. Se'ls proporcionava tres àpats al dia pels quals els homes pagaven diàriament setanta-cinc cèntims i cinquanta les dones i els menors de set anys» ⁽²⁾. És comprensible l'esmentat límit atès que, a aquesta edat, les criatures ja s'incorporaven al treball. A Anglès, el predomini alimentari dels obrers era verdura cuita i ceba i escudella amb cansalada.

La carda, una màquina que, en el procés de filatura, neteja i individualitza les fibres de cotó formant un vel.

A mitjans del segle XIX arribà a Catalunya procedent d'Anglaterra una màquina anomenada selfactina, la màquina de filar que reemplaçaria la filadora manual, però la temença de perdre molts llocs de treball provocaria diversos aldarulls fins al punt de calar foc a alguna fàbrica.

«El 1870 els treballadors de l'empresa Coma, Ciuró i Clavell de Salt entraven a la fàbrica a les 5 del matí en punt i no en sortien fins les nou del vespre, de manera que, si llevem dues hores per dinar, resulta que la jornada era de 14 hores. No és estrany que els obrers de Salt es declarassin en vaga per reivindicar una jornada de 12 hores diàries» ⁽³⁾.

Heus ací part d'un informe del 1913 signat pel Dr. Vicenç Pagès i Oliveres que diu: *«A las cinco de la mañana entra el niño en funciones en aquella cuadra en donde no penetra el sol, en donde el aire repleto y cargado de volvillas de algodón, de vapor de agua, de polvos diferentes y muchas veces de micro-organismos va llenando aquellos tiernos pulmones de materias extrañas, cuando no infecciosas o tóxicas, y allí permanece hasta las siete de la noche con la sola intermitencia de dos horas diarias. ¡Catorce horas de permanecer en la fábrica a los 10 años de edad! Cuando aquel niño, acabado el jornal, llega a su casa, figuraos cómo ha de llegar, fatigado, rendido, con más ganas de reposo que de comer y quedándole tan solo siete horas para el descanso de aquel cuerpecito en pleno desarrollo orgánico. ¿Qué mucho, queridos compañeros, que la tuberculosis haga estragos en poblaciones que por sus condiciones naturales debería ser casi desconocida?»* ⁽⁴⁾. Segons dades del 1905, la tuberculosi era la causa del 15% de la mortalitat a la província de Girona.

L'accés a la cultura era un pas barrat a la classe treballadora i, potser, l'expressió més contundent d'aquesta realitat és observar la taxa d'analfabetisme. Segons dades del 1915, a la circumscripció de Girona hi havia una alta taxa d'il·letrats que representaven la meitat de la població.

El metge Vicenç Pagès i Oliveres descriu les condicions dels obrers de la següent manera: *«¡Cuántas*

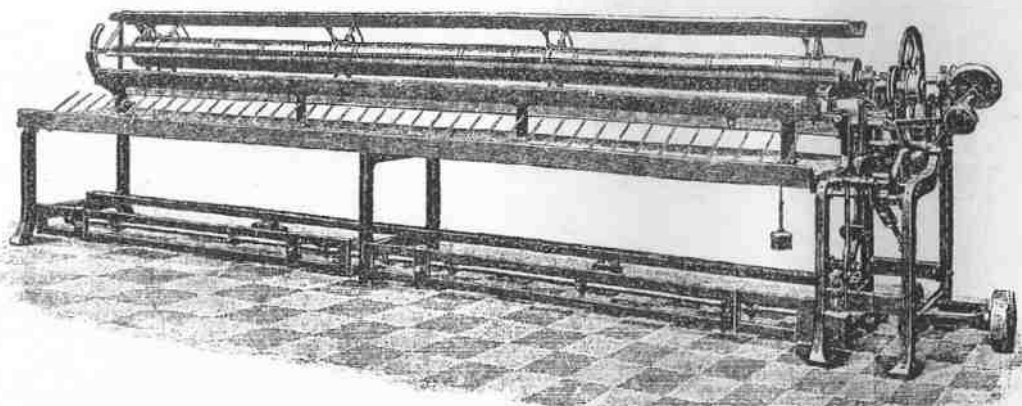
huelgas colosales, cuantas energías empleadas para conquistar unos céntimos más de jornal, sin tener en cuenta que mientras no mejoren las condiciones en que hoy se verifica el trabajo todos los aumentos en el salario han de ir a parar forzosamente a la Farmacia o a la Funeraria!» ⁽⁵⁾.

Per bé que les lleis estipulaven que l'edat mínima en la qual els nois i les noies podien ingressar a la fàbrica era als deu anys, l'afany de diners del cacic i les necessitats de les famílies obligaven al marrec a posar-se a pensar quan tot just n'acabava de complir set.

El sindicalista Jaume Marquès, fent referència a la vida dels infants a les fàbriques tèxtils de Ripoll, descriu el següent record: *«L'espectacle d'aquells infants, alguns dels quals no passaven de set anys, que es dirigien al treball del torn de nit embolcallats a l'hivern amb un mantell, sols o acompanyats per llurs mares, algunes vegades mig adormits, motiu pel qual havien de portar-los a coll, tot plegat perquè poguessin portar a casa tres o quatre pessetes a la setmana si la setmana era sencera»*. I quin era el tractament que rebien les criatures a la fàbrica a finals del segle XIX? Doncs, tant de menyspreu que fins el podríem conceptualitzar d'inhumà. Trobem que en alguns llocs de la conca del Llobregat, els vaillets sovint havien de pagar el malhumor de l'encarregat o del filador amb una vexatòria puntada de peu al cul o amb algun cop de corretja.

Amb el títol «Els presidis d'Anglès», l'any 1911, el Setmanari Republicà d'Amer compendiava la vida a les fàbriques d'Anglès així: *«Quien pasa por primera vez por la estación de Anglés y ve a su frente los edificios -fábricas que destacan a lo largo- y las humildes pero relimpias viviendas del obrero, creerá que aquello es un refugio de vida de multitud de familias que con el fruto de su labor vive y goza.*

Esta es la impresión, pero impresión que resulta falsa después que se ha vivido en Anglés, se ha tratado a los sufridos hijos del trabajo y se ha enterado uno que aquellos edificios-fábricas no son tales, sino presidios modernos con la libertad reducida y el jornal mermado, al extremo que el hambre es continua compañera de aquellos hogares honrados.

L'aspi, una debanadora de fusta pren el fil de les fusades i el transforma en troques o madeixes.

¡Fábricas en Anglés! -me decía un pobre padre con cinco hijos - ¿Para qué las queremos?. Yo por amor a que ha nacido aquí mi prole, a que mi mujer es de aquí, he quedado estacionado, aguantando la tiranía del burgués, el robo del mayordomo y el servilismo del encargado.

Aquí -continuava- hay como en los presidios cabo de varas, aquí en actos políticos hay que ser ciervo (sic) de donde uno trabaja, si no quiere quedarse sin el mezquino pedazo de pan que nos dejan llevar a nuestra familia ganado con creces. En Anglés las fábricas son, en una palabra estética de población solamente, presidios de una vida con átomos de feudo. Eso son las fábricas de Anglés, hambre para el obrero, para el pobre obrero...

Toca el pito de la fábrica, mi conferenciante se despide prometiéndome darme en otra ocasión numerosos y útiles detalles de la vida interior de los presidios de Anglés».

Alguns amos tenien establerts uns economats que estaven al servei de les famílies de la colònia. Eren uns establiments en els quals el senyor tolerava a l'obrer una demora en el pagament per obtenir els seus productes alimentaris. El pare de família, els dissabtes, quan havia cobrat la setmanada, tanmateix podia guardar ben poca estona els diners, perquè de seguida tornaven a la mateixa mà: la de l'amo; fins i tot en alguna colònia el pagament de la soldada era tan especulatiu que es feia efectiu mitjançant uns vals, un sistema ben descarat que obligava a efectuar el proveïment a l'economat. Si per alguna contrarietat el deute no s'havia pogut satisfer totalment, llavors la submissió de l'obrer envers l'amo encara era més rigorosa.

Amb aquests arguments és fàcil de comprendre que l'amo d'una colònia era l'amo de tot: del treball, de l'economat, del local d'esbarjo, de l'habitatge, de l'hort i, fins i tot, de la voluntat de les persones.

Seria llarguíssim de narrar el desenvolupament indigne de la vida a les colònies industrials que van sorgir a les voreres dels nostres rius, d'una manera especial del Ter i Llobregat, però no vull deixar-me al tinter el fet que explicava el capellà i escriptor Josep M. Ballarín, coneixedor de les colònies industrials, que alguna mare després d'infantar, amb el nounat als bra-

ços, s'incorporava a la fàbrica on la criatura hi consumia la jornada laboral. L'infant restava acotxat amb troques de fil en un improvisat llit darrere l'aspi, havent de sofrir durant hores i més hores l'escandalós catric-catrac de les fustes de la debanadora de l'aspi.

Jaume Marquès, en parlar de la indústria tèxtil a Ripoll, sobretot de filats, afirma que «existia sobre la vida i les adversitats dels treballadors, especialment els tèxtils i de la incomprensió de certs sectors de la societat sobre els seus problemes, àdhuc per part de l'església, en mencionarem... el record d'aquells obrers, dones i homes que, després d'una llarga vida de treball i d'humiliacions, mal retribuïts amb salaris que amb prou feines els permetien mig viure, els patrons els acomiadaven de la mateixa manera que hom es desprèn de qualsevol trast vell i inservible, i es veuen obligats a pidolar una almoïna per les cases i carrers de la vila per poder sobreviure».

Complement final

Després del descobriment d'Amèrica, molts aventurers van creuar l'Atlàntic amb el desig de lucrar-se de les riqueses que es pressentia que posseïa un món verge. Un bon nombre de catalans decidits i sense escrúpols van possessionar-se d'aquelles terres abusant dels nadius i especulant amb el tràfic d'esclaus negres.

Aquests catalans, després d'amassar grans fortunes, de nou van tornar a Catalunya; eren els famosos *indianos*. Segurament motivats pel rau-rau de llurs consciències, van aixecar en els seus pobles hospitals, cementiris, esglésies, asils, etc. creient que així se'ls condonava una vida de corrupció.

Mentre, els *colonitzadors* del Ter i Llobregat, després d'amuntegar grans riqueses explotant les famílies treballadores... ni això. Que Déu els agafi confessats! ●

Benet Valentí i Guitart

Notes bibliogràfiques:

(1) M. LORA, D. DOMÈNECH, M. DOMÈNECH i J. CRUEL, *Les colònies industrials*.

(2) J. BOADAS, J.M. OLIVERES, X. SUNYER, *El Ter*.

(3) JOSEP CLARÀ, *La Farga*.

(4), (5), (6) i (7) FRANCESC FERRER i GIRONÈS, *Els moviments socials a les comarques gironines*.

Resum de l'assemblea informativa del 20 de febrer de 1999

L'alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí, Salvador Gàzquez i Calvo, va obrir l'assemblea informativa celebrada el dia 20 de febrer d'enguany donant la benvinguda, en nom de la Corporació Municipal, a tots els veïns assistents, als quals va convidar a transformar aquest acte en una jornada de reflexió i responsabilitat ciutadana.

D'entrada, l'alcalde va assegurar que s'havien assolit els objectius fonamentals: sanejament de les finances municipals, recuperació del clima de normalitat i de convivència i neteja, ordre i endreça dels afers municipals.

Referint-se a la situació actual de l'Ajuntament, Salvador Gàzquez va esmentar les realitzacions més rellevants dels darrers anys, entre les quals va destacar la millora de l'entorn de l'envelat i de la zona de petanca, la primera fase de senyalització de trànsit, l'enllumenat dels carrers Sant Ramon i del Pi, l'ordenació provisional de la plaça D. Manuel, la urbanització del carrer Petit, l'inici de les obres de rehabilitació del pont romànic, les millores a l'escola -pintura, tanca i mobiliari menjador- la col·locació de termes en el límit de Sant Julià del Llor i Amer, la cartografia i el conveni signat amb el Servei Català del Trànsit en matèria de control de la circulació de vehicles en el casc urbà. També va parlar del Pla d'ocupació, l'atenció personalitzada i les accions per fomentar les relacions veïnals, és a dir, de les iniciatives encaminades a millorar la situació dels veïns del municipi.

Així mateix, l'alcalde va detallar els projectes que l'Ajuntament té previst executar de forma immediata, com ara les obres de neteja i urbanització de l'entorn de la Casa de la Vila, les de la plaça Massana i les de la 1a fase de protecció del canal i els treballs d'instal·lació de clavegueram a la zona industrial i de gasificació del nucli urbà de Bonmatí. A més, va tractar de la revisió total de les Normes Subsidiàries de Planejament urbà del municipi, la reordenació del territori, els guals i les ordenances municipals sobre animals domèstics i purins.

Pel que fa a la situació econòmica de l'Ajuntament, Salvador Gàzquez va referir-se a l'equilibri de taxes i impostos, la rigorositat en l'aplicació dels pressupostos, la beneficència social i justícia tributària i el pla de pagament de factures a 30, 60 i 90 dies, va assegurar que la liquidació i l'estat de comptes que es presenten a la Sindicatura de Comptes estan al dia i va destacar la positiva evolució de l'endeutament públic, que del 28'5% inicial del 1995 ha passat al 12% del mes de febrer d'enguany, percentatge que encara ha disminuït més fins a situar-se en el 9% actual.

L'alcalde, però, no va oblidar-se dels déficits i mancances que pateix el nostre municipi en matèria d'infraestructures, serveis esportius i culturals -edificis

i espais-, i informació escrita -butlletí, tríptics,...-. Després d'assegurar que ja s'està treballant per corregir aquestes mancances, l'alcalde va destacar la necessitat de reflexionar i defugir del cofoisme i de millorar els canals de participació ciutadana.

En quant al futur de Sant Julià del Llor i Bonmatí, Salvador Gàzquez es va mostrar convençut que és bo, tot i que queda un camí a recórrer llarg i ple de dificultats. Després de recordar que no ha estat fàcil d'arribar on estem i que s'han hagut de superar els neguits i concretar les il·lusions, va afirmar que actualment es treballen un seguit de propostes, de reflexions, de solucions, per a un nou temps, per a un moment de grans canvis, per a un nou municipalisme. Un municipalisme que, segons va dir, es basa en les persones, la vertebració i la cohesió de Bonmatí i Sant Julià del Llor, l'equilibri territorial del municipi, l'aprofundiment de la democràcia local, la participació activa dels ciutadans i la cohesió social. Es tracta de bastir la convivència en tots els àmbits, va resumir l'alcalde, que va assegurar que això es fa administrant i governant.

L'alcalde també va reconèixer que fins al moment l'Ajuntament s'havia dedicat més a administrar i gestionar que no pas a governar, es va referir a l'equilibri entre democràcia representativa i democràcia participativa i va afirmar que els tres eixos bàsics del futur de Sant Julià del Llor i Bonmatí són la participació ciutadana, la construcció del municipi i el benestar.

En tractar de la participació ciutadana, es va referir a la proximitat dels veïns a la realitat i la necessitat de reconèixer i corregir les errades i de compartir les emocions i va assegurar que els membres del Consistori són gent al servei de tots. Sobre la participació va dir que aquesta integra la població dins del sistema democràtic i vol dir informació, formació, debat, consulta, diàleg, compromís i col·laboració de la gent en la cosa pública, tot assenyalant que quan es creen conflictes perquè hi ha interessos contraposats, l'Ajuntament ha d'intermediar, exercir l'arbitratge i decidir sempre en benefici de l'interès general. També va dir que la participació ciutadana és un concepte obert, que s'adapta a la nostra realitat local i representa una voluntat política democratitzadora de la societat, integradora i compromesa amb la gent, i que és pedagogia del compromís social. En aquest sentit, i després de destacar que entre l'Ajuntament i el ciutadà hi ha d'haver la complicitat del civisme i la responsabilitat compartida de l'actuació pública, va enunciar diverses formes de fomentar aquesta participació, com ara les trobades de veïns i les reunions amb entitats i agents socials.

En relació a la construcció de Sant Julià del Llor i Bonmatí, va dir que la missió de l'Ajuntament és ajudar a construir un municipi socialment just, econòmicament

pròsper, ambientalment sostenible i globalment solidari.

Això, segons l'alcalde, vol dir fer un municipi amb oportunitats per a tota la gent -joves, adults, grans-, elaborar un inventari de recursos humans, territorials, tecnològics i infraestructurals, vetllar pel desenvolupament harmònic de les àrees urbanes, industrials, rurals i naturals, tot construint un espai sota una doble dimensió humana i ambiental, la primera basada en el civisme entre les persones i la segona en el civisme amb l'entorn compartit, i pensant sempre amb la necessitat de millorar la qualitat de vida.

Al referir-se als recursos que té l'Ajuntament per aconseguir aquests objectius, Salvador Gàzquez va dir que el planejament urbanístic és clau per definir l'ordenació territorial, el creixement demogràfic, el desenvolupament econòmic, les dotacions d'equipaments i espais verds, les infraestructures públiques i els espais lliures. Després d'indicar que, a més de seguir criteris d'ordenació i gestió territorial, el planejament urbanístic ha de tenir en compte els factors ambientals, l'alcalde va explicar que l'Ajuntament està elaborant un model urbanístic que resoldrà els problemes ambientals existents i n'evitarà de futurs, tot programant un creixement que prima la qualitat sobre la quantitat.

Pel que respecta al tercer eix, Salvador Gàzquez va dir que si tots plegats volem fer una societat més justa i solidària, tot facilitant la convivència entre els ciutadans i afavorint el benestar suficient per a tothom, s'ha de tenir en compte que un municipi és molt més que un conjunt d'individus, és l'espai per excel·lència de les relacions socials, és una comunitat de persones amb necessitats i desitjos individuals i interdependents, amb un present i un futur col·lectiu comú. El concepte benestar, segons l'alcalde, inclou l'educació, la salut, la seguretat, l'habitatge, la preservació del medi ambient, el treball, la cultura,... és a dir, tot el necessari per satisfer les necessitats bàsiques per al desenvolupament personal i comunitari de la societat, unes necessitats de caràcter universal i que són drets bàsics de les persones. Per minvar les distàncies entre generacions, va considerar imprescindible facilitar l'accés a l'habitatge a la gent jove i impulsar programes de garantia social i d'inserció laboral.

A més d'agrair la seva atenció a tots els assistents a l'assemblea informativa, l'alcalde va acabar la seva intervenció assegurant que Sant Julià i Bonmatí són dos pobles que s'han despertat, que prenen consciència dels seus drets i de la seva força, que han assumit la llibertat i que s'han posat en marxa.

L'assemblea es va acabar amb un torn de suggeriments i preguntes de les qual cal destacar les intervencions referides a la línia d'alta tensió de 400 Kv, la recollida d'aigües pluvials que van a parar al carrer Sant Ramon, la neteja dels darreres dels pisos nous de la plaça D. Manuel, l'estat de la recuperació del pou d'aigua de Bonmatí i el requeriment de la bassa d'aigua a les empreses Airtel i Telefònica, intervencions que ja han estat tractades i assumides per l'Ajuntament.

Resum d'acords i realitzacions més recents

- * Acord de ple en contra de la línia elèctrica de 400Kv.
- * Acció solidària amb el poble de Kosova, recollida d'aliments i de recursos econòmics.
- * Acord de ple a favor de les seleccions nacionals catalanes.
- * Treballs de rehabilitació del pont romànic de Sant Julià del Llor.
- * Urbanització i pavimentació del carrer Petit.
- * Obres de millora a l'entorn de l'edifici de l'Ajuntament.
- * Subhasta de les obres de millora de la plaça Massana.
- * Tractament i cura de l'aulina.
- * Ordenança municipal d'animals domèstics.
- * Ordenança municipal reguladora de l'aplicació de fems, purins, fangs de depuració, adobs químics i nitrats.

Projectes més immediats

- * Obres de millora de la plaça Massana.
- * Claveguera de la zona industrial.
- * Marquesina a la plaça dels Pins.
- * Gasificació del nucli de Bonmatí.

Adhesions

- Som membres de les següents entitats:
- * ACTE - Comunitat Europea. Zona de Girona: Salt-Bescanó-Bonmatí.
 - * Associació Catalana de Municipis.
 - * Consorci Localret. Implantació de telecomunicacions per cable.
 - * Consorci de la Ruta del Carrilet.
 - * Consorci Alba-Ter. Projecte de recuperació de la conca del riu Ter.

Casal d'estiu

El Casal d'estiu d'enguany tindrà lloc de l'1 al 31 de juliol. Els nens i nenes i nois i noies que hi participin podran desenvolupar diverses activitats culturals, lúdiques i esportives de dilluns a divendres, de les 4 a 2/4 de 8 de la tarda.

Per sol·licitar més informació podeu adreçar-vos a les Oficines municipals o trucar al telèfon 972-42 22 96.

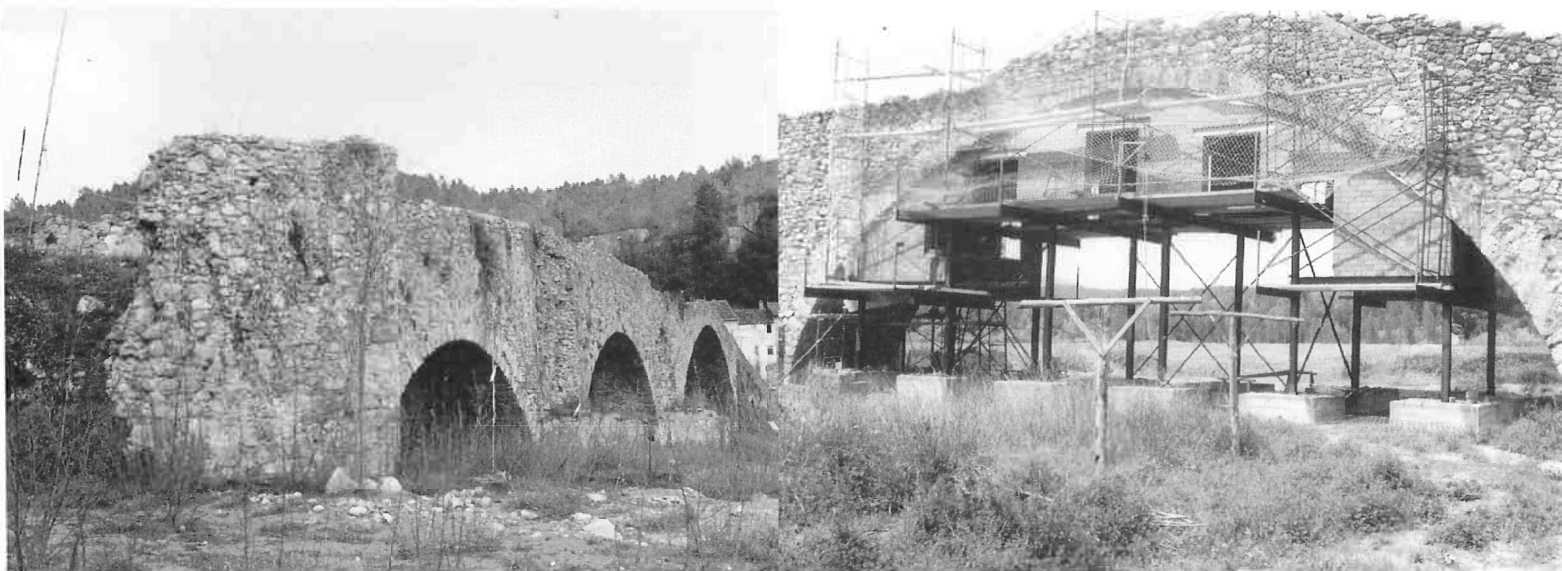
Fotos: J. Pérez Reventós

Rehabilitació del pont romànic de Sant Julià del Llor

Actualment es porten a terme els treballs de rehabilitació del pont romànic de Sant Julià del Llor, un pont que s'havia utilitzat per travessar el Ter abans que el curs del riu es desviés cap a la dreta, per on passa ara.

Des que va perdre la funció per a la qual havia estat bastit, aquest pont romànic, que sens dubte és un dels més llargs que es conserven de la seva època, s'ha anat deteriorant i no va ser fins fa poc temps que es decidí de rehabilitar-lo, una actuació que es va iniciar amb les tasques de neteja del seu entorn, una zona del poble de Sant Julià del Llor d'indiscutible interès paisagístic.

Ara, s'està consolidant la seva estructura i es col·loquen les pedres que s'havien anat desprenent de cadascun dels seus tres arcs, d'ambdós costats i del terra del pont romànic.

La part de l'obra més rellevant es porta a terme sota l'arc central, el de major diàmetre, ja que era la zona que es trobava en més mal estat, fins al punt que si no s'actuava urgentment no hauria estat gens estrany que hagués acabat enfonsant-se. En aquesta zona l'estructura de l'arc es reforça amb una obra de nova construcció, tal com s'aprecia a les fotografies. ●

20 anys d'ajuntaments democràtics

Transcrivim a continuació la salutació que el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol i Soley, ha elaborat per al número d'abril d'aquest any de la revista «*Municipis i Comarques*», editada per l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, per commemorar els vint anys de democràcia als ajuntaments.

«Vint anys són un bon moment per mirar enrere, fer balanç de l'obra feta i, sobretot, per seguir endavant, amb més força i més il·lusió que mai.

I és un bon moment per parlar d'equilibri territorial de Catalunya, un repte que afecta la globalitat del país i que haurem de resoldre els propers anys. Una visió massa simple de Catalunya la presentava com un país constituït per una gran capital, la ciutat de Barcelona, i una diversitat de comarques, situades des dels Pirineus fins al mar. Aquesta visió, que a vegades intentava enfrontar Barcelona amb la gent de comarques, no respon a la realitat. Catalunya s'acosta més a la que en deien la «Catalunya ciutat» d'abans de la guerra, un projecte en el qual conviuriu una gran ciutat, Barcelona, amb les comarques, diverses i ben diferenciades, i sobretot, amb les petites ciutats que han anat creant la xarxa humana del nostre territori. Un país ha de ser una xarxa densa i forta.

La feina de construcció de Catalunya -que és el gran repte al qual ens encarem els catalans- s'ha de fer amb una visió globalitzadora i positiva. Una visió que ens faci sumar més que restar, que sigui capaç d'unir tradició amb modernitat. La que faci possible la Catalunya de l'any 2000 dins l'Europa del tercer mil·lenni. No com una fugida endavant, sinó com un projecte per a tothom. Aquella Catalunya «vàlida per a tothom» que ha estat el nostre lema de sempre, i que ho seguirà sent en el futur. Aquesta Catalunya la construirem entre tots i, per tant, des de cada municipi. Els municipis -els pobles, les viles, les ciutats- s'agrupen al voltant de les persones -i dels reptes- més immediats. Però no ens han de fer oblidar el gran repte de la construcció global de Catalunya, i de la construcció d'Europa.» ●

Tomàs Molina

*l'home del temps
de TV3*

El dia 8 d'abril, la Pilar, l'Anna i la Glòria vàrem anar a TV3, on ja teníem concertada una entrevista amb en Tomàs Molina. La Pilar havia parlat amb ell per telèfon abans.

Ens va atendre molt amablement i us podem assegurar que la imatge que d'ell tenim a través de la pantalla del televisor és la mateixa que darrere les càmeres, fins i tot millor, amb una simpatia i senzillesa encisadores.

- Et ve de lluny la vocació per la meteorologia?

No. Jo no havia planificat dedicar-m'hi, a diferència d'altres companys que ja volien ser «homes del temps», a mi no m'havia passat mai pel cap. Jo estudiava Física, vaig fer l'especialitat de Física de l'Aire, llavors vaig triar Física de l'Atmosfera. Mentrestant es varen fer unes proves aquí, a la televisió, m'hi vaig presentar i em van agafar a mi. O sigui que sóc home del temps per casualitat. Ara, m'agrada molt la meua feina.

- És el primer lloc on vas entrar a treballar?

Sí, tenia 23 anys i feia quart. Ara en tinc 35. Era el 25 d'abril de 1987. Ja fa 12 anys!

- Tenim entès que ocupes algun càrrec important, és així?

Important? Jo no sóc res important -diu rient-. Sóc coordinador de Meteorologia de Catalunya. Això també m'implica ser com el director dels Serveis de Meteorologia de Canal Vídeo, on hi ha un canal castellà, i fins fa molt poc hi havia Teletempo, per Via Digital, el que passa és que ara, amb la restricció de canals, ja no el fem. Tenim un equip de 51 persones treballant les 24 hores. Sóc el vicepresident de l'Associació Mundial d'Homes del Temps.

- El tema de la meteorologia interessa tothom, en general, oi?

A Catalunya la meteorologia ha agradat molt. Tenim gent d'arreu que ens envia dades. És molt curiós. Com per exemple el fax que he rebut fa una estona, i que hem vist, d'un senyor que com que està al llit amb 39º de febre, ens diu que el metge no el deixa sortir al carrer i no pot informar-nos, i ens envia un fax per disculpar-se.

El popular home del temps de TV3 Tomàs Molina.

- Hi ha molta gent que us envia dades?

Molta. Cada matí i cada tarda rebem informació de tots els observadors de Catalunya.

- Alguna vegada ha sortit Massanes?

Sí. Ens ho passa un senyor de Santa Coloma de Farners que hi té molta afició i ens informa d'uns quants pobles de la zona.

- I preguntar-te pel temps que farà, t'ho fan o no pel carrer?

Sí, i tant! Totes les persones, sigui quina sigui la seva condició social o poder polític, quan troben un home del temps, tothom fa igual. Quan saben que ho sóc, amb l'idioma que sigui.

- Què fa un home del temps per ser tan carismàtic en qualsevol mitjà?

A TV3 som una mica diferents que en altres llocs. La diferència és que som més estimats. Penso que tenim una component més folklòrica, o més sentimental, con si diguéssim.

TV
3

- Aquesta imatge és buscada o explotada?

Crec que és explotada també, o trobada. Perquè els conductors de les notícies, per exemple, han de ser neutres, objectius. Els pots admirar, apreciar, però aquesta estimació és difícil que s'arribi a donar. En canvi, l'home del temps és diferent. Mirem de donar la informació d'una manera positiva, des d'un punt de vista optimista, i això la gent ens ho valora i agraeix. Ens aprecia personalment. Encara que passin desgràcies, calamitats, els hi diem quant és de prodigiosa la naturalesa per una banda.

- Què es necessita per ser home del temps?

Ser guapo. Per sortir a la televisió a dir el temps no cal tenir-ne coneixements. S'aprenen un text i el diuen. És clar que s'ha de saber dir, i tenir una bona imatge.

- Noteu que se us fa cas?

Sí, la veritat és que ens equivoquem poc. Un cap de setmana famós al Pirineu hi va haver una ocupació de només el 7%; devien ser els que ja eren allà, doncs no hi va anar ningú perquè vàrem anunciar mal temps. Això vol dir que la gent ens fa cas.

- També hi ha més mitjans cada vegada, suposem?

El Meteosat és del 81, té 18 anys. Abans no hi havia satèl·lits, sí llibres, però preveure el temps era un art. Ara tot s'ha tecnificat i hi ha molta precisió.

- Es troben a faltar els mètodes antics?

Gens.

- Has fet algun llibre, o penses fer-ne algun?

Com a autor d'un llibre no. Però he fet tres enciclopèdies. La Vox, en català, està revisada per mi; em refereixo a les entrades de meteorologia. He col·laborat en diverses coses. Però, quan va nèixer la meua filla, vaig fer un llibre, bé no està publicat i no sé si s'arribarà a publicar mai. Ho ha vist algun editor i ha agradat, però caldria una tirada d'un milió d'exemplars. És un llibre per a nens petits, com una joguina, i els fenòmens meteorològics són de veritat. És molt bonic i divertit.

- Nosaltres ja te'n comprarem un cada una...

Catalunya ha creat un mercat en quant a meteorologia. Aquesta passió no hi és a Espanya. Nosaltres som més sensibles en aquests temes, posem la cara segons el temps que anunciem.

El Servei de Meteorologia de Catalunya

va ser el primer d'Espanya; abans de l'ONU hi havia l'Organització Internacional de Meteorologia de la qual Catalunya en formava part, fins la Guerra Civil, com a membre de ple dret. La meteorologia espanyola és posterior a la catalana.

- Tens pensat fer alguna altra cosa?

El que tinc clar és que no sortiré a la tele tota la vida. Penso que quan fa 25 ó 40 anys que hi surts ja no ets tu, agafes tics, gesticules d'una manera apresada i perds personalitat. Diuen que la popularitat va per franges i al cap de 15 anys ja formes part de la cultura d'un poble. Imagina't una persona de 25 anys i que en fa 15 que et veu, t'accepta. Ja formes part de la seva cultura més estricta. Però crec que es perd espontaneïtat. Jo sóc el «vamos a la cama», us en recordeu? Per a nosaltres tenia un significat, era el moment d'anar a dormir. Doncs, jo sóc el «vamos a la cama» d'avui, els nens saben que després de sortir en Tomàs s'ha d'anar a dormir.

- Com és que teniu aquesta política d'home del temps educatiu?

Sí. Ho va portar en Castejón. És una forma de fer que s'ha demostrat molt eficaç. Tenim una política general en què, un bon home del temps, no solament diu el temps que farà, sinó que explica perquè no ha fet el temps que s'havia previst. S'ha d'explicar sempre el perquè de les coses. Si diem que plourà, per exemple, explicar perquè diem que plourà.

- Com recordes el primer dia?

Jo no suo, excepte quan em poso nerviós, i aquell dia em rajaven les mans i les cames em tremolaven. Una sensació d'inseguretat. Però ara ja està, poso el pilot automàtic... Ara, alguna vegada, és l'excés de confiança que et pot comportar alguna errada, com al migdia dir «que passin molt bona nit».

- Avui hem vist com donaves el temps i ho hem comprès més. Ens intrigava com us ho feieu per assenyalar si en realitat no hi ha res darrere vostre...

És fàcil, ja ho heu vist. Jo veig el monitor que tinc al costat. De fet, ve a ser com la rata amb l'ordinador, que la fem moure a la taula i el cursor el veiem a la pantalla.

- Moltes gràcies, Tomàs, per tot. ●

Pilar Boix, Anna Fonoll i Glòria Casadevall

Escola oberta a tothom

Des de fa un parell d'anys intentem plantejar les jornades culturals de Sant Jordi des d'una perspectiva més engrescadora i distesa tant per als alumnes com per als pares.

Les activitats d'enguany les hem centrat en els tallers, en un acte celebrat a l'envelat i en l'escola oberta.

Els tallers realitzats han estat els següents: modelatge, fang, estels, avions, costura i cuina. Són uns tallers pensats perquè la mainada gaudeixi durant uns dies d'unes activitats diferents, més lúdiques però que al mateix temps comportin un aprenentatge que vingui donat per gent de fora de l'escola i que pugui aportar coneixements i experiències diverses.

D'aquesta manera aconseguim que els nens i nenes s'adonin que l'educació i la seva formació com a persones es pot rebre des de diferents àmbits de la societat; també afavorim que persones alienes a l'escola col·laborin en aquesta tasca que no és exclusiva dels mestres. Tots ens hi hem de sentir implicats.

Volem agrair des d'aquí l'ajut de totes les persones que han participat en la realització dels tallers. Pensem que els resultats eren prou satisfactoris com per poder-los exposar en l'escola oberta del dissabte 24 i diumenge 25 d'abril.

Igualment fou molt lluit l'acte que es va fer el dijous 22 a l'envelat, el qual es va centrar en la Cantata de Sant Jordi amb la intervenció de tots els alumnes de l'escola sota la direcció de la mestra de música Carme García.

Seguidament es va representar l'obra *Personatges de Contes* a càrrec del taller de teatre que dirigeix la Srta. Marga Nicuesa.

Per tancar la vetllada es va fer el tastet de pastissos elaborats per alumnes, mares, àvies... Tingué un gran èxit i va donar la nota més dolça de la nit.

Esperem que en les properes jornades mantinguem el mateix grau de participació a fi de continuar fent una escola més propera i oberta a tothom.

Els mestres
CEIP Sant Jordi

Celebració del 25è aniversari de la benedicció del temple parroquial

1973 - 1998
25è ANIVERSARI DE LA
CONSGRACIÓ DE
STA. MARIA DE BONMATÍ

El desembre de l'any passat van finalitzar els actes de celebració del 25è aniversari de la benedicció del temple parroquial de Santa Maria de Bonmatí i de la consagració de l'altar.

Malgrat que mossèn Àngel, rector de la parròquia, es troba encara convalescent d'una operació de la vista, ens ha atès molt amablement i hem parlat abastament del que significa aquesta efemèride.

-Mossèn Àngel, per què es va fer una nova església si ja hi havia la capella dels senyors Bonmatí?

-Cap als anys 1900, Bonmatí era una colònia tèxtil com moltes altres que es van edificar a les voreres del riu Ter, ja que l'aigua era indispensable per fer funcionar les màquines. La família que li va donar el nom tenia la capella i capellà. Jo vaig venir el 1958 a exercir el ministeri sacerdotal per a la família Bonmatí i per a tots els feligresos de la colònia que hi havia en aquell moment. En fer-se un poble nou també es va pensar en construir una nova església. Abans el capellà depenia econòmicament dels senyors Bonmatí, Matas i Armengol, i cada mes havia de passar pels seus despatxos. Això era engorros per a mi. Si no s'hagués fet el poble nou -va ser el cardenal Jubany, bisbe de Girona, el qui va fer crear la nova parròquia amb bona previsió de futur- no existiria la parròquia de Bonmatí ni hi hauria rector amb plena autonomia. De fet, moltes altres colònies tèxtils que es troben vora del Ter han quedat sense capellà propi i la majoria estan mig abandonades. Aquí, però, tenim parròquia nova i rector propi, de moment.

-Com s'han celebrat les Noces d'Argent de la benedicció de l'església?

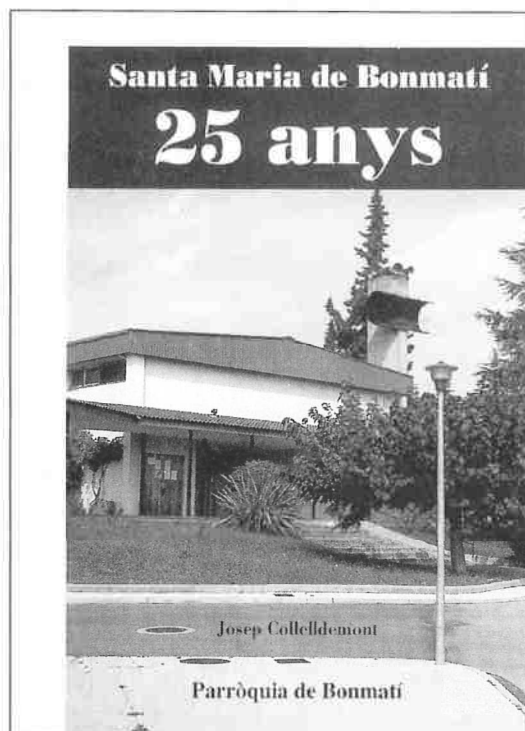
-S'ha intentat responsabilitzar i mobilitzar tots els batejats que formen part de l'Assemblea parroquial per organitzar i assistir a diferents actes: setmana d'animació parroquial, a càrrec de mossèn Pere Codinachs, claretià, xerrades mensuals sobre temes actuals... Pel que fa a l'aspecte material, s'ha pintat el temple, s'ha adquirit una màquina fotocopidora i un armari per a la

sagristia, i s'ha editat un llibre en el qual es resumeix la història religiosa de la colònia i aquests 25 anys de comunitat parroquial.

Des d'aquí voldria agrair als conferenciants, al Consell Parroquial i a la gent que d'una manera voluntària ha col·laborat i assistit i donar gràcies a Déu i a la Mare de Déu.

-Mossèn, com veu el futur de l'Església?

-Per una banda un xic pessimista, doncs molta gent només va a l'església per als enterraments, per a les primeres comunions, hi ha poques vocacions sacerdotals, molts es casen per l'església i després se separen. Amb tot, els cristians vivim en l'esperança. Hi ha gent entregada, que viu intensament la seva fe, les arrels cristianes no poden desaparèixer fàcilment i hem de pensar que Déu i la Mare de Déu no ens deixaran sols i viurem, de ben segur amb un nou esperit i d'acord amb els temps actuals, un resorgiment de la fe als nostres pobles i concretament a la parròquia de Santa Maria de Bonmatí. ●

"El Concili demana als pastors de parròquies que en totes les circumstàncies en què entrin en contacte amb els practicants ocasionals o amb els no practicants (en activitats parroquials, en la preparació i celebració dels sagraments, en les exèquies i en tot tracte personal) anunciïn Jesucrist salvador amb un gest i un llenguatge capaços de comunicar la tendresa i l'amor de Déu".

(Del Concili Provincial Tarraconense)

El teatre i la festa major

El grup de teatre neix com una iniciativa de la comissió de festes a l'any 1983 per omplir el divendres a la nit i avançar així el començament de la festa amb una estona d'entreteniment a la gent del poble portada a terme per gent del poble.

Aquell primer grup estava format per gent sense cap o poca experiència prèvia en matèria teatral, però amb molta il·lusió i ganes d'embarcar-se en un projecte com el de preparar una obra de teatre.

Aquell any 1983 es va representar l'obra *Especialitat en home*. Davant la bona acollida que va tenir es va continuar preparant una obra anual durant els anys següents. Aquestes van ser: l'any 1984 - *Necessito una infermera*, l'any 1985 - *L'estiu de Sant Martí*, l'any 1986 (a partir d'aquest any el grup de teatre passa a anomenar-se **Escena-83**) - *Pitonisa no m'enredis*, i l'any 1987 - *No totes les flors són de plàstic*.

A causa de la reorganització de la festa, el teatre es va perdre fins a l'any 1996 quan es va tornar a formar el grup, revitalitzat i amb la mateixa il·lusió i ganes que aquell primer any 1983.

El nou grup de teatre integrat per antics i nous membres i amb el nom de **La Tetera** va preparar per a l'any 1996 l'obra *Arribaré a les set... mort*.

A aquesta obra han anat seguint: l'any 1997 - *Necessito una infermera*, i l'any 1998 - *Un fanàtic del Barça*.

Per aquest any s'està preparant l'obra *Quan ell és ell... i ella*, amb la qual es pretèn fer passar una estona divertida i que sigui de l'agrat de tothom.

La gent que compona el grup són gent completament afeccionada que, tot i les diferents ocupacions i maldecaps, es troben tots els divendres des de finals

d'any fins a la festa (encara que cap al final algun altre dia de la setmana cau... si no cauen tots!) per assajar, i passar-ho bé tot assajant i preparant l'obra. Tal com més d'una vegada ha dit algun dels seus membres: «la gent riu a les obres de teatre, però mai no arribaran a riure el que riem nosaltres als assajos», o l'altra expressió de «no cal fer l'obra de teatre, amb el que ens ho passem bé és assajant!».

De totes maneres, i deixant els comentaris de banda, el que el grup de teatre busca és fer passar una estona divertida i que la gent del poble en guardi un bon record, que l'obra de teatre sigui una cosa que motivi a la gent a sortir de casa el divendres

a la nit per molt cansat que s'estigui i que el teatre sigui una cosa que la gent s'espera amb afició, ja que el fet de preparar una obra de teatre comporta molts sacrificis: dedicació a estudiar i als assajos, a preparar decorats, etc., però sobretot una gran quantitat de nervis i adrenalina vessada el dia de la prova de foc... el divendres de la festa.

Que per molts anys el grup

de teatre us puguem anar fent

l'entrega anual i que per molts anys us pugueu continuar divertint amb ells i donant-los suport. Fins la propera entrega... el divendres de la festa! ●

A les fotos: Grup de teatre **La Tetera** i dues escenes de l'obra *Un fanàtic del Barça*.

El Grup Il·lusió i la Cavalcada de Reis

La gent crida. Després de les eleccions municipals del 1995, la il·lusió renovadora de l'Agrupació d'Activitats Culturals i Festives de Bonmatí ens va demanar a algunes dones que tinguéssim cura de la Cavalcada de Reis. Tot va ser posar fil a l'agulla i una trentena de noies i dones ens vam veure ben embolicades tot parlant i organitzant la nit de Reis. Ens ho vam prendre amb tanta il·lusió -realment com nenes petites- que no va ser gens difícil posar-nos nom -per allò de la identitat- i va ser Grup Il·lusió.

La fe en nosaltres mateixes i la confiança en les persones ens va obrir camins que, actualment, ens permeten organitzar, durant les diades nadal·lenques i de Reis, tot un reguitzell d'activitats dirigides als menuts i als no tan menuts, preparant amb alegria la màgica nit de Reis, que esclata en llums, colors, joguines, caramels, personatges meravellous i simpàtics, i amb l'arribada espectacular de Ses Majestats els Reis Mags de l'Orient.

Des d'aquesta «nova» revista, volem expressar el nostre agraïment a tots els qui ens ajuden, econòmicament i solidàriament, a dur a terme la nostra activitat: empreses, botigues del poble i de pobles veïns, col·laboradors anònims,... També volen fer un esment especial al jovent del poble i del futbol que es mobilitza durant aquesta nit per donar alegria als més menuts. Hi ha sensibilitat i màgia alhora. És fantàstic.

Durant tot l'any ja anem preparant i organitzant la Cavalcada següent. S'encarreguen nous vestits i complements, es dissenyen noves activitats i es pensa com millorar les carrosses i el Tren dels Reis. També ens barrina l'olla com fer més diners per invertir-los en millores i en joguines per als nens i per a les nenes.

Benvolguts i benvolgudes, que la il·lusió del nostre Grup s'extengui durant tot l'any i per a totes les coses que les altres entitats també fan, i que nosaltres siguem un graó més d'aquesta comunitat que camina agermanada i feliç. ●

Grup Il·lusió
Agrupació d'Activitats Culturals i Festives

Festes de Sant Julià del Llor

La comissió de festes de Sant Julià del Llor funciona des de fa més de cinquanta anys, tot i que la festa de Sant Julià del Llor se celebra des de temps immemorials.

Actualment, al llarg de l'any, aquesta comissió organitza dos actes: la Festa Major, a l'agost, i l'Aplec a l'Església, el mes d'abril. ●

Activitats del Grup Nova Frontera

Fotografia de grup dels participants en el curs de gimnàstica.

No sé si es pot dir que les mateixes activitats ens han creat un calendari propi durant tot l'any, o bé que les diades importants han marcat les activitats. Però el que sí es pot assegurar és que el ritme engrescador de la nostra gent ha teixit un ventall d'activitats en les quals tothom hi té les portes obertes. Sense seguir cap ordre en particular puc esmentar les següents activitats organitzades per la gent gran del municipi, qui són en realitat el gruix i l'objectiu del Grup Nova Frontera: La Torronada obsequiada a la gent gran i oberta a tothom.

El Concert de Nadal a la parròquia de Santa Maria de Bonmatí.

L'Aplec de Calders, un exemple de bon veïnatge entre la gent de Bonmatí i la de Calders.

La mostra de treballs artesanals i de flors, coincidint amb les Jornades Culturals de Sant Jordi.

El concurs de rams de flors per la Festa Major de Bonmatí.

Les boniques catifes de flors per la festa de Corpus, tradició que volem recuperar.

La festa de Sant Cristòfol, amb la benedicció de tot tipus de vehicles.

La celebració de la diada del soci, amb un dinar de germanor i un bon ball.

En un altre ordre d'activitats no pròpiament festives, sinó de lleure i d'aprenentatge, el nostre grup organitza:

Excursions de caire lúdic i cultural.

Xerrades informatives sobre temes d'interès social i de salut.

Gimnàstica per a la gent gran i no tan gran amb l'objectiu de crear hàbits de salut i sempre sota la direcció de personal qualificat.

Col·laboració en la creació del Grup de Petanca.

Cursos de pintura i de treballs manuals.

La creació de la Coral de Bonmatí, de la qual estem tots plegats molt orgullosos.

He intentat resumir les activitats de la nostra entitat, amb la voluntat de posar a l'abast uns serveis per a la gent del poble, ja que la nostra entitat té per objectiu fonamental el de procurar fer feliç a la gent i, en especial, a la nostra gent gran, que s'ho mereix tot i més.

Des d'aquestes planes que ofereix L'Amic, vull saludar respectuosament a totes les entitats que estan fent possible que el nostre municipi creixi en qualitat humana, com també felicitar l'equip de redacció de la nova època iniciada per aquesta revista tan estimada.

Montserrat Casadevall

Presidenta del Grup Nova Frontera

Un dels exercicis que realitzen els participants de més edat.

*Un altre exercici executat ara per les dones més joves
(Fotos: Josep Pérez i Raventós)*

Les Trobades Sardanistes Infants

Els balladors més menuts del Grup de Sardanes de Bonmatí.

L'Agrupació de Trobades Sardanistes Infants de les Comarques Gironines està formada per entitats sardanistes de trenta pobles de les nostres contrades, entre les quals es troba el Grup de Sardanes de Bonmatí. Cada diumenge del període comprès entre els mesos de març i juny hi ha alguna Trobada, que compta amb la participació de centenars de nens i nenes sardanistes i que són organitzades per una entitat i, en alguns casos, per un parell. Com cada any, la nostra Trobada Sardanista Infantil l'organitzem el dia de la festa de Bonmatí.

La nostra activitat, però, comença el mes de febrer i s'allarga fins el juny i consisteix en assajar amb la mainada cada dissabte, de 3 a 4 de la tarda, a l'envelat, i en anar a ballar sardanes a les Trobades que cada diumenge organitza un dels pobles de les comarques gironines.

Cal destacar que aquesta activitat sardanista es fa gràcies a la col·laboració dels pares dels petits balladors, ja que són els qui els caps de setmana els porten, primer, als assajos i, després, a les diferents Trobades. ●

Colla Excursionista de Sant Julià de Llor

La Colla Excursionista va crear-la ara fa uns tres anys gent de Sant Julià de Llor. Actualment compta amb 110 socis, residents en el nostre poble i els dels voltants.

Al llarg de l'any fem tot tipus d'activitats relacionades amb l'esport i la natura: alta muntanya, escalada, bicicleta, piragüisme, caminades... i, a més, durant l'hivern, organitzem un curset d'esquí. ●

Associació Nova Frontera

Els membres que formen l'Associació Nova Frontera, a finals de l'any 1995, van coordinar la seva tasca amb l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, dins l'àrea de Benestar Social. És a partir d'aquí quan comencen a sorgir idees, a plantejar-se la intenció de crear una associació que garantis a la població esbarjo, benestar,... i que la unís, a través d'activitats lúdiques i culturals. No obstant això, no serà fins l'11 de maig de 1996 quan es gaudirà d'Estatuts propis, és a dir, que seran reconeguts legalment.

L'any 1998 es van fer unes entrevistes a la gent gran del poble per tal de saber quin nivell de coneixement tenien respecte de l'Associació Nova Frontera. Van ser escasses les respostes que deien que no la coneixien. Pel que fa referència a la pregunta si les activitats -excursions, gimnàstica, pintures, treballs manuals, balls, petanca...- eren del seu agrat, les respostes de les persones que hi participen van ser majoritàriament afirmatives.

Cal recordar, però, que per moltes activitats que es facin, si no hi ha una base de sentiment i afecte a les persones grans i una mínima escalfor familiar cap als nostres avis, se sentiran igualment rebutjats, i el que és pitjor SOLS.

A les portes del segon mil·lenni trobem poques persones que dediquin part del seu temps lliure a fer quelcom per als altres, i de manera totalment voluntària. Ans al contrari, acostumem a mirar per al nostre propi benefici, deixant de banda les necessitats i mancances que uns altres poden tenir. Mancances i necessitats que resulten mínimes si ho comparem amb les múltiples capacitats de què disposen, tot i que, malauradament, aquestes, sovint no les acostumem a veure.

Des d'aquesta revista, i en nom de tots els avis de Sant Julià del Llor i Bonmatí, voldria agrair a totes les persones que desinteressadament, això sí, amb tot el seu esforç i sacrifici, fan que aquesta associació cada vegada vagi prenent més i més força en el nostre poble. ●

Sílvia Sureda i Serrat

La petanca

Jugadors de petanca del Grup Nova Frontera de Bonmatí, amb l'alcalde Salvador Gàzquez (Foto cedida per Jordi Casabó).

Primer vam ser «quatre i el cabo» els jugadors de petanca del Grup Nova Frontera de Bonmatí, però, lentament, el nombre de practicants va anar augmentant fins arribar a ser un grup de 55 socis. Durant tot l'any, la principal activitat d'aquest grup de socis és jugar a la petanca, joc que practiquem, sempre que el temps ens ho permet, els qui bonament volem i podem.

Un cop a l'any organitzem una Trobada comarcal, que aquest any se celebrà el dia 24 d'abril i que, tot i que malauradament van faltar-hi uns 25 jugadors, va comptar amb la participació de prop de 75 «petanqueros» de clubs d'Anglès, Bescanó, Salt i Bonmatí.

De tant en tant, ens posem d'acord uns quants socis per fer una barbacoa i, després de jugar tres o quatre partides, tornem cap a casa més contents que mai.

Volem aprofitar aquestes ratlles per donar les nostres més sinceres gràcies a l'Ajuntament per la cura que té en el manteniment de les pistes de petanca del poble i agrair-li també les plantes que s'han instal·lat al voltant, tant per dins com per fora, d'aquestes instal·lacions, una zona que jo no dubto a qualificar de jardins.

També volem expressar el nostre agraïment als següents col·laboradors: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, Diputació de Girona, Caixa de Pensions i d'Estalvis de Barcelona, «la Caixa», Nova Frontera, Taller Bertran, Gicapla, Fina Bastons, Kin be de ball, M. Àngels Garangou. La veritat és que si no fos per ells no podríem fer tot el que fem actualment i ens hauríem de conformar amb molt menys.

***I aquesta és la PETANCA
que tenim a Bonmatí
i la mandra no ens manca
per fer-la créixer així.***

El que volem és PE-TAN-CA: prendre part en un esport que mai no està tancat per ningú, i que sempre ha estat molt capritxós. ●

Petanca Grup Nova Frontera de Bonmatí

Enyorança d'un bon amic

El record d'avui és per a l'eixerit i simpàtic Joaquim Tura, al qual fa temps que una malaurada malaltia el té prostrat en el seu domicili, privant-nos de gaudir de la seva presència en les nostres celebracions.

Com alguns altres companys, també forma part de la bona collita del vint-i-dos.

Per circumstàncies de la vida, estiguérem prop de quaranta anys sense veure'ns. Certament, reconec que foren massa anys allunyat dels antics amics. Però recordo la seva alegria en abraçar-nos en la inicial trobada d'exalumnes, a l'ensem que repassàrem fets i episodis de les nostres vides.

La primera vegada no hi va haver massa ocasions de parlar de records retrospectius. En la segona trobada ja vàrem tenir més temps per raonar sobre coses de la nostra desponcellada adolescència. El juny de 1986, amb motiu del dinar de germanor, remembràrem junts que ben a prop d'on estàvem reunits en aquella nau de la fàbrica Casacuberta, feia cinquanta anys aproximadament, que ell, i altres tres o quatre companys de treball, varen saltar des del primer pis, junt amb un garbuix de peces de maquinària tèxtil que s'estava desmuntant per intentar arranjar la factoria per fer-hi material bèl·lic i que s'apilava a prop de les parets, però que el paviment no va resistir, i treballadors i ferros barrejats varen caure, causant-los ferides i algun trencament d'ossos, essent precis internar-los a l'Hospital de Girona, on poc temps més tard els vàrem visitar.

Vàrem ésser companys de treball en la mateixa empresa i també en l'ofici de barber, fent l'aprenentatge quasi al mateix temps. Quants records varen venir a la memòria, comentant les incidències d'aquells anys foscos de la guerra i posguerra! Una situació frustrant a conseqüència d'aquella maleïda confrontació, en trobar-nos després sense feina, ja que les fàbriques estaven desmantellades i amb una conjuntura econòmica ben punyent. Precisament ara, fa seixanta anys de dit dolorós aniversari, i la casualitat ens proporcionà a ambdós l'ocasió per anar a treballar de barber a Girona, i no la deixàrem escapar. Les ofertes laborals eren escasses, i per poder guanyar alguns diners -que prou falta ens feien-, havíem d'aprofitar el que sortís, encara que això comportés sacrificis i maldecaps. En aquells moments hi havia força marginació per gran part de la societat local. Tot escassejava, menys el dolor i la misèria, perquè les guerres ningú no les guanya del tot. I molts de nosaltres portàvem reflectida en la cara i en els ulls la tristesa i l'amargura dels derrotats (malgrat no haver combatut), amb evidents senyals de manca de diners i de menjar, i amb problemes molt greus. Però calia caminar endavant sense mirar gaire enrere. Així fou com cada dia agafàvem la vella i atrotinada bicicleta per pedalejar uns tretze quilòmetres el matí i altres

Joaquim Tura

tants el vespre. La joventut ens feia resistir el que actualment seria ben pesat. Sort que el camí era planer, malgrat l'inconvenient de la carretera sense asfaltar.

Sentíem certa vergonya, amb la nostra humil i senzilla vestimenta, bici velleja i rovellada, sovint amb problemes de llum i perill de punxada en alguna roda en usar pneumàtics de segona o tercera mà. Així ens dirigíem diàriament cap a la gran ciutat entrant pel carrer Nou, on hi recordo l'Hotel Peninsular, moltes botigues i la important fàbrica Grober. Passàvem el pont de pedra per travessar el riu Onyar, no gaire cabalós, que ens permetia llambregar les cases penjades a cada costat de la seva llera, les quals quedaven reflectides en les seves no gaire netes aigües. Una bonica vista, que no teníem ni temps, ni massa humor per recrear-nos-hi. Tampoc no ens fixàvem en la Rambla que deixàvem a l'esquerra, o els notables edificis de la Plaça del Vi, sovint curulla de gent uniformada al voltant de l'Ajuntament. La nostra direcció era el carrer Ciutadans, amb grans cases senyoriales i portals antics, que llavors ni tan sols apreciàvem.

Teníem la botiga situada als baixos de l'Hotel Italians. Aquest edifici ens feia cert respecte, per la seva grandiositat -almenys als nostres inexperts ulls-. Potser era un xic descuros en aquells dies, però es notaven les restes de la seva recent majestat. Tenia un gran pati d'entrada, i l'hotel era a partir del primer pis, on s'hi pujava per una bonica, senyorívola i encatificada escala. Semblava que era, o havia estat molt luxós, encara que mai no vam tenir ocasió per pujar-hi. Per

Foto corresponent a l'any 1943, en la qual podem contemplar els dos amics d'aquest relat. Drets, d'esquerra a dreta, el 5è Joaquim Tura. Ajupits, el 3r, Pere Motjer.

cert, cinquanta anys més tard vaig visitar dit carrer Ciutadans, i el vaig trobar molt desconegut. No existia ni la botiga, ni l'hotel, ni l'ortopèdia Torrelles, el fill de la qual casa era client de la barberia i antic futbolista conegut per la joventut bonmatinenca.

Amb en Quimet, sense voler, els comentaris anaven cap als dies de pluja, que els passàvem fatalment. Una mà al manillar i l'altra aguantant el paraigua. La carretera engravada amb bassiols d'aigua que regalimava per les voravies. La nostra esquena també estava tota esquitxada per la mullena o fang de les rodes, ja que no sempre portàvem parafangs. I en cas de tenir-los no donaven abast. Endemés, per acció del vent, el paraigua no tapava tot el nostre cos, resultant que arribàvem amarats i exhausts. Xops i estarrufats com els ocells que hi havia en els fils telegràfics o elèctrics. L'hivern era un calvari, encara que no nevés ni plogués, amb els dits balbs, aguantar el manillar. Amb aquesta mena de temps, i amb els dies curts, freds o plujosos, el camí de tornada quasi feia basarda, ja que el nostre far o pila portàtil no sempre funcionava correctament.

Cada dia pedalàvem per arribar al lloc de treball, on en Tura, junt amb set o vuit companys, es traslladaven a la presó provincial per arreglar nombrosos «clients» internats, gent de tota la província i lògicament bastants de Bonmatí. Per atenció dels dos propietaris de la barberia, i per raons òbvies, cregueren més convenient que jo em quedés a la botiga. Sempre he agraït el benèvol gest dels patrons per donar tota la confiança a un noi jove i totalment desconegut i deixar-me sol per atendre als clients habituals de la ciutat immortal. M'imagino que els deuria oferir la imatge d'un noi atemorit i maltret, que s'isolava en la trista reflexió de la circumstància imperant en aquells dies, i que no podia menys que quedar aclaparat per tot el que succeïa dintre aquell tenebrós recinte, i que el gentil Joaquim cuidava de comentar-me'n les impressions del dia a dia. Esperava ansiós l'improbable moment en què s'obriria una escletxa d'esperança per alleugerir la problemàtica que va tocar-me viure a mi i a molta altra gent, seixanta anys enrere. No obstant això, els bondadosos amos de la perruqueria possibilitaren que el matí d'una jornada tingués ocasió per entrar a la presó amb la bata blanca una mica més tard que els altres, amb l'excusa que s'havien oblidat de cert material necessari. Així,

em donaren l'oportunitat de saludar a molts coneguts i abraçar per un instant a un familiar molt íntim i estimat. Certament, fou una curta trobada, i comiat alhora, que dissortadament resultà definitiva. El tracte era que havia de sortir tot seguit d'aquella garjola, després d'acomplir el suposat oblit, i ho vaig fer amb una colpadora i feixuga estampa impregnada sempre més en el cervell.

Ben poc després del 1986, l'odiosa malaltia colpejà per primera vegada a en Joaquim, i ja no fou possible poder seguir fent petar la xerrada. Ell m'escoltava i m'entenia, però ja no podia expressar-se amb claredat. Fou una llàstima, puix quedaren moltíssimes coses i detalls per comentar i recordar. Ara mateix penso que entre la quadrilla de barbers hi havia dos xicotets de la nostra edat, o potser més joves, que al mateix temps de treballar estudiaven música, i que probablement més tard deuriem ser uns bons instrumentistes de cobla, o fins i tot, potser excel·lents compositors. Sense l'ajuda del bon company Quim no vaig tenir ocasió de saber la seva possible projecció musical ni personal, i ara, després de tant de temps, ni tan sols recordo els seus noms. En Joaquim Tura, sens dubte m'hauria tret de dubtes.

Sempre he considerat a en Quimet com a un excel·lent company, molt capaç, honrat a carta cabal i bon amic de tots i amb una gran generositat demostrada suficientment al llarg dels anys en què compartírem penes i alegries.

Llàstima de malaltia que ens priva de la seva valuosa companyia. Suposo, però, que res no podem fer per alleugerir el seu sofriment i l'aflicció de la seva família, com no sigui solidaritzar-nos amb el seu trasbals i dolor. No obstant, sí voldria que quedés palesa la satisfacció d'haver gaudit de la seva magnànima companyonia i cordialitat, sens límit.

Però com diu el poeta F. Codina, tots hi estem exposats, i sempre cal:

*«Saber acceptar el destí
amb tota realitat,
puix que la vida és així.
Si ahir eres un gallard fadrí
avui ja t'han retirat».*

Història de l'Azzam

L'Azzam és un adolescent d'uns quinze anys; cabell fosc i arrissat, cara rodona i pell blanca.

Quan el vaig veure a classe per primera vegada no recordo res en especial. Era un dia qualsevol, d'un mes qualsevol... Però a mesura que els dies passaven i ens anàvem coneixent vaig adonar-me d'un

seguit de petits detalls: l'Azzam no era massa ben acceptat pels seus companys de classe, algun li deia «moro», l'altre «niñato»... però ell, infantil i enjogassat, no semblava donar-li massa importància.

De vegades era ell qui molestava els companys: els amagava l'estoig o els llapissos, s'aixecava de la cadira i els deia coses... També recordo que quan estudiàvem algun problema ambiental, sempre em preguntava quelcom sobre les armes químiques, si contaminaven, com actuaven... En aquests moments la classe es convertia en una conversa entre ell i jo, ja que els altres amb prou feines n'havien sentit mai a parlar.

Aquestes anècdotes em van portar a indagar sobre la història personal que de ben segur hi havia darrere l'Azzam, ja que durant els anys que porto en la feina d'ensenyant he après que les actituds i comportament dels nois/es no són fruit de la casualitat sinó que sempre hi ha una família, uns problemes, unes circumstàncies que determinen que una persona tingui un tarannà concret.

Ajuntant les informacions que rebia en comptagotes, algunes explicades pel propi noi i d'altres explicades per altres companys que el coneixien bé, vaig reconstruir a grans trets i com si de les peces d'un trencaques es tractés, la següent història:

El pare de l'Azzam era un alt oficial de l'exèrcit iraquí. Durant la guerra del Líban va conèixer la seva dona. Naixé l'Azzam i segurament constituïren una família com moltes altres. El cap de família, un home cult, especialitzat en literatura àrab i director de la televisió iraquiana, constituïa possiblement l'elit del país.

A causa de desacords amb el dictador va haver d'exiliar-se durant la tristament famosa guerra del Golf. Tota la família anà a Jordània i d'allà a Catalunya, concretament a Lloret de Mar, on foren acollits com a refugiats polítics.

Se'ls va donar un senzill habitatge i potser suport psicològic, econòmic... El pare, que en el seu país era un intel·lectual, aquí no parlava la llengua i els seus coneixements possiblement no interessaven a ningú. Va haver de dedicar-se a dibuixar als turistes durant l'estiu (a Lloret anomenats «guiris»). M'han dit que actualment encara se'l veu al passeig de mar dibuixant.

Ja vegeu, foragitats de la seva terra cap a un país llunyà, estrany en la llengua, els costums, la cultura... sense poder-hi tornar, sense poder abraçar els parents, els amics, sense poder tornar a la seva casa, a aquells carrers on van créixer, a olorar la munió d'espècies dels mercats, a escoltar el crit de les pregàries pels altaveus de les «mesquites»...

L'Azzam ja porta més temps vivint aquí que allà. Ell és jove i possiblement el seu futur estigui aquí. Encara que era molt menut quan va haver de fugir, coneix bé la política, la llengua i els costums del seu país perquè els seus pares no poden permetre que obliidi els seus orígens.

Tant de bo algun dia l'Azzam i els seus puguin tornar a abraçar la gent i els indrets que van deixar enrere, encara que sigui en una breu visita. Tant de bo que arribi un dia en el qual els ciutadans del món tinguin plena llibertat per expressar-se i desplaçar-se allà on vulguin i quan vulguin.

Marta Cos i Sagué

Incompetència ortogràfica a les carreteres

Qualsevol automobilista que pari un mínim d'atenció en la senyalització viària de les nostres carreteres s'adonarà de la deixadesa i ineficàcia de les nostres administracions públiques. La senyalització deficient, a voltes confusa, i gairebé sempre amb faltes d'ortografia és la norma general. A més, resulta paradoxal que en un país com el nostre, la capital del qual ha sabut vendre's a tot el món, d'ençà de la celebració dels Jocs Olímpics, amb una imatge de ciutat moderna i innovadora, pugui tenir a les seves carreteres uns senyals dissenyats amb tan mal gust, tant pel que fa a la forma, com a la grandària i tipus de lletra. Fixeu-vos que no és gens estrany de trobar en una carretera secundària un senyal informatiu que, per les seves enormes dimensions, provoca una agressió visual innecessària i, pel contrari, en vies de comunicació importants, hi ha senyals tan minúsculs que ens poden arribar a passar completament inadvertits. Catalunya hauria de prendre exemple de països com França, per citar-ne un que tenim ben a prop, on tenen un model estàndard per a tots els senyals viaris informatius, tant d'orientació com de situació i que, per tant, són idèntics arreu del territori.

Si donem un cop d'ull a la senyalització de les carreteres que ens porten fins als nostres pobles i per les quals transitem cada dia, veurem com la incompetència ortogràfica de les administracions públiques és vergonyosa. A Vilanna, a la N-141, hi ha dos rètols, un per a cada sentit de la circulació, amb una colossal falta d'ortografia, i on hi podem veure escrit, des de fa anys, *St. Martí de Llemana*. D'entrada convé recordar que segons els *Criteris lingüístics per a la senyalització viària* del Departament de Política Territorial i Obres Públiques s'aconsella no abreujar els hagiopònims basats en noms de sants i santes. Una normativa que serveix de ben poca cosa perquè justament el criteri que s'aplica és exactament el contrari i així sempre

veiem escrit *Sta. Coloma, St. Julià, St. Martí, St. Hilari*, etc., quan no hi ha cap raó d'eficàcia que justifiqui aquests abreujaments. Pel que fa al topònim *Llemana* tothom sap que es tracta d'un mot esdrúixol i que per tant cal accentuar-lo i que la segona vocal ha de ser una *e* i no una *a*, o sigui, que cal escriure *Llémena*. Algú de bona fe pot argumentar que tampoc no cal filar tan prim i que com que els noms estan escrits en majúscules a vegades se segueix el criteri de no accentuar-los. Però si us hi fixeu bé, en el rètol que comentem, tant *Bonmatí* com *Sant Martí*, que també estan escrits en majúscules, porten l'accent preceptiu, de manera que és un cas clar de deixadesa. D'altra banda, aquest criteri de no accentuar les majúscules també és ben discutible, primer perquè no hi ha cap norma ortogràfica que ens digui que les majúscules no s'han d'accentuar i, segon, perquè, en alguns casos, el fet d'ometre l'accent pot impedir, a un visitant que no coneix la zona, de saber quina és la pronunciació correcta d'un determinat topònim. Pensem per exemple en el nom de dos pobles que podem veure escrits en majúscules i sense accentuar a la N-II: *Borrassa* (feu la prova de llegir-lo tal com està escrit) i *Garrigas*, en comptes de *Garrigàs*, que fa un mal efecte impressionant, ja que si es tractés d'una paraula plana ens caldria escriure *Garrigues*.

Un altre exemple vergonyós dels esforços que fan les administracions públiques per fer la feina mal feta és el rètol que hi ha a la C-152, a la sortida d'Anglès, davant per davant de la Creu Roja, on durant molt de temps hi hem pogut llegir *Sta. Julià del Llor*. Encara avui, si us hi fixeu bé, podreu veure com la *a* de *Sta.* ha estat tapada barroerament per tal de corregir aquesta espifiada descomunal. I encara més: a l'entrada de Bonmatí, un cop passat el pont sobre el Ter, hi ha un senyal on hi podem veure escrit *St. Julià del Llor*, amb l'encapçalament del topònim *Llor* escrit en minúscula. I

un altre: a Trullàs, a la carretera de l'Estanyol, hi ha un rètol on hi podem llegir *Mas Llunes*, en comptes de Mas Llunès, i aquí sí que no hi valen excuses perquè està escrit en minúscules.

En voleu més? Si algun dia passegeu pel carril bici pareu atenció als rètols que el Ministerio de Medio Ambiente ens hi ha col·locat i veureu quin mal d'ulls que fan, no només per les faltes d'ortografia, sinó també per l'estètica tan poc apropiada per a una via d'aquestes característiques. Tot i que l'estètica és una qüestió subjectiva, les faltes d'ortografia són intolerables: *Àmer*, amb accent, i *Respecteu als vianants*, en comptes de *els vianants*, ja que en català el complement directe no porta preposició.

Així, doncs, ens trobem que si ens guiéssim per la pròpia normativa de la Generalitat, segons la qual els topònims basats en noms de sants i santes no s'han d'abreujar, i pel decret del mateix govern català que determina quins són els noms oficials dels nostres po-

bles i ciutats, arribaríem fàcilment a la conclusió que totes les plaques de senyalització viària que hi ha a la nostra contrada són incorrectes i, per tant, haurien de ser substituïdes. Certament, costa d'entendre que l'empresa responsable de confeccionar aquests senyals sigui tan poc eficient i mostri tan poca sensibilitat a l'hora de fer una feina de la qual hem de suposar que n'és especialista, però encara és més incomprendible que les administracions públiques no revisin els encàrrecs que fan a les seves concessionàries, i que després paguen amb els diners de tots. Aquest grau d'incompetència és inadmissible en un país que es vol equiparar a la resta d'estats de la Unió Europea i és doblement lamentable, primer, perquè per a molts viatgers la senyalització viària és la primera font d'informació sobre els nostres topònims i, segon, perquè la permissió d'aquest desgavell ortogràfic constitueix un greuge per a tots els qui han lluitat i lluiten per la normalització del català. ●

Jaume Pujolràs i Amat

150 anys de tren a Catalunya

Vaig esmerçar una pila d'anys de la meua vida treballant en aquest mitjà de locomoció que el passat 1998 ha complert el seu 150è aniversari i em fa il·lusió donar a conèixer, amb aquest motiu, algunes curiositats sobre el tema que he pogut llegir en diverses publicacions durant aquest anys.

L'any 1840 va tornar d'Amèrica amb una considerable fortuna el matoroní Miquel Biada. La seva dèria era unir Barcelona i Marató per ferrocarril i va posar fil a l'agulla amb la col·laboració del seu bon amic Josep M. Roca, un comerciant que vivia a Anglaterra.

Amb entusiasme, diners i l'ajuda del seu amic, va aconseguir interessar en el projecte una quarantena de personalitats de la vida econòmica i social de Barcelona i el 31 de juliol de 1844 quedava constituïda la societat «Gran Compañía Española de los Caminos de Hierro de Barcelona a Mataró y viceversa bajo la protección de la Reina Madre Dña. Cristina de Borbón», amb el capital social d'un milió de duros en 10.000 accions de 100 duros.

El 1847 es començà la construcció: MacKenzie-Brasey s'ocupà de la línia; Jones & Potts proporcionaven quatre màquines per 2.000 lliures esterlines cada una, a les quals posaren per nom «Cataluña, Barcelona, Mataró y Besós»; hom encarregà a l'empresa Wright 96 carruatges per 19.822 lliures i el ferro a Devaux and Company.

Els treballs més difícils foren el túnel de Montgat, de 110 metres, i la construcció dels quaranta-quatre ponts de fusta, destacant el del Besós, el qual se l'emportà un aiguat dos anys després.

El setembre de 1848 es feren les primeres proves i el dia 28 d'octubre de 1848 es va inaugurar oficialment.

L'Ajuntament de Barcelona va encunyar monedes amb una inscripció commemorativa i el Gran Teatre del Liceu va dedicar-li una funció especial.

Va ser tant l'interès i l'entusiasme que la Companyia es va veure obligada a incrementar a sis els viatges d'anada i tornada cada dia. Els preus eren de 12 rals la primera classe, 9 rals la segona classe i 6 rals la tercera classe; els gossos pagaven 3 rals.

El tren va despertar dubtes i enveja. Varen sorgir rumors que la desaparició d'alguns nens tenia a veure amb el ferrocarril, que eren segrestats per emprar el seu greix per untar les locomotores i un grup de dones varen assaltar l'estació de Barcelona i varen intentar cremar algunes màquines de tren, alguns pescadors de Badalona apedregaven el tren al seu pas perquè deien que allunyava el peix; varen encendre, durant la nit, el pont de fusta pròxim al Masnou i la tesi del Dr. Amigó afirmava que el sotragueig del tren provocaria greus molèsties als seus usuaris.

A despit de tot això, no es va poder impedir el seu avenç i molt aviat es va perllongar la línia fins a Arenys de Mar, es va construir la via doble i així començava l'espectacular desenvolupament del ferrocarril.

Actualment existeix una Associació d'Amics del Ferrocarril que, aquí a Girona, disposa d'una petita exposició a l'estació de Fornells de la Selva, amb algunes peces d'interès remarcable. ●

Josep Carreras i Jordà
Girona

L'últim adéu

Se'm fa difícil començar a escriure aquestes ratlles... Suposo que deu ser pel fet que a tothom li costa començar a parlar de sentiments, escriure paraules sinceres i recordar fets que fan mal.

Viatjant pel passat amb els ulls del present, podem trobar-hi tots els neguits superats, veure-hi anhels actuals i sentir-hi aquelles esperances avui ja utilitzades. Però també podem descobrir-hi molts racons oblidats i massa paisatges perduts.

El present sempre té un passat. Hi ha qui diu que el passat, passat està i s'ha d'oblidar. També hi ha qui el té en compte, el té present, se l'escolta i en treu savis consells.

A qui creure? A qui fer cas? A ningú més que no sigui el nostre cor.

Hi ha una frase que es diu molt sovint en aquests casos: «Encara que sigui trist s'ha de ser fort i intentar oblidar, que la vida continua». Fàcil de dir, difícil de complir. I més encara quan tens el cor partit, i la persona que esmentes ja no és entre nosaltres, és inútil tractar de fer-ne un perfil personal. Ara i sempre hi ha hagut tants Carles Sabater com persones han compartit estones amb ell. Inútil també cercar uns altres braços, un altre sentit de l'humor i una altra coqueteria per substituir-lo.

El que no és inútil és deixar-lo volar sense matar el seu record. I que el seu record ens serveixi de motor, que les coses bones i les pitjors siguin una tendra lliçó.

En Carles era un jove molt tendre, amb una gran humanitat i un amic fidel. Era un jove molt educat, molt amable i molt afectuós. Era un gran humorista, era intel·ligent i amb una brillantor que tan sols ell desprenia amb vitalitat, talent i amb un alè de felicitat i admiració. Tenia una veu tendra, dolça i sincera que arribava fins a les profunditats del cor i ens alleujava les nits d'insomni.

Hi ha fites molt interessants per fer un resum que, evidentment, no li fa justícia. Podria citar moltes nits de somriures i de bons records. Podria treure les teranyines a la memòria i rescatar aquell únic concert de Sau

sense Carles Sabater, perquè tenia un compromís teatral ineludible. O el dia que van celebrar el concert número cent a Cubelles, i es van fer passar per un grup de Bellvitge anomenat Los Catalanes, que van sortir a l'escenari com a teloners dels mateixos Sau, amb corbata i nas de pallasso, fent versions de Prince, Van Morrison o Sting.

Aquests són alguns dels moments més càlids, emocionants i inoblidables que ens quedaran sempre en el record com la punta del campanar que es nega a submergir-se sota les aigües. És la distància recorreguda entre les dues portes que obren i tanquen la seva trajectòria. És part dels dotze anys des que van passar per la porta de servei, van passar per la porta gran de la Monumental i van seguir fins a la porta principal, la que els deixa definitivament amb la lluna a l'esquena.

Records, idees, sensacions

Pep Sala i Carles Sabater eren els membres d'aquest grup de pop-rock català anomenat Sau. I, segurament, la gràcia de Sau estava precisament en l'equilibri entre dues maneres de pensar, dues maneres de ser, dues maneres d'interpretar l'art i dues maneres d'expressar-se en públic.

Però tot això ja és història. El fet és que la matinada del dia 12 de febrer de 1999, el destí va canviar per als Sau. Totes aquelles il·lusions abocades en un nou projecte van caure com el cos de Sabater ho va fer sobre els braços de Pep Sala. Era als camerinos del Casal de Vilafraça. Una ambulància, un hospital... i una parada cardio-respiratòria s'enduia Carles Sabater.

Per Pep Sala, Sau ha mort, però en Carles no. Encara no ha paït la desaparició (com molts de nosaltres) del seu gran amic, el Carles. Pep Sala s'ha reclòs amb la família i només obre la boca públicament perquè sap que ha de donar la cara. Només té un record confús de la mort d'en Carles: aquella mà que l'agafava i que, de cop, va notar que no hi era. Era a l'ambulància. Era al tren de mitjanit en què Carles va decidir continuar fins a

l'última estació, però en Pep, es va quedar a Vilafranca.

Carles Sabater ja és el passat de Sau. Pep Sala no té més opció que ser-ne el futur.

I per aquest últim adéu, li voldria dedicar aquestes sinceres i últimes paraules, de tot cor:

«Encara no puc creure que ja no estiguis entre nosaltres, que mai més no et podré tornar a veure sobre un escenari, fent el boig i comportant-te tal com eres, però sobretot el que em costa més és parlar de tu en passat, ja que jo et sento present, com sempre, triomfant sobre els escenaris, emocionant-me amb la teva música i la teva veu. Tu, com l'art i l'amor seràs immortal. Ningú no es mor fins que se l'oblida del tot. Sempre viuràs amb nosaltres, en el nostre record i no moriràs mai, perquè l'energia no es crea ni es destrueix, sinó que es transforma.

Ara no ets tu el deprimit, sinó tots els qui et trobem a faltar. Ara hem d'agafar aquell tren de mitjanit que junt amb altres cançons ens fa somiar. Mitjançant la teva dolça veu, Sau era la nostra vida. Ara tornaràs a prop del mar i pensarem amb tu deu mil anys i un dia, sempre. Portarem al cor els poemes i promeses que vas cantar, i en el pensament el teu somniure tendre.

I tan sols per això, et converteixes en un mite, amb la teva pròpia llegenda.

Sau ha representat per a molts de nosaltres alguna cosa més que un grup de rock català... han estat dotze anys de música que ens han omplert a tots d'il·lusions i

que ara resten en els nostres records més dolços. Potser Sau va morir aquella nit de divendres, però seguirà viu dins nostre per molts anys més. Seguirem cantant les teves cançons, recordant-te amb els ulls plorosos... No pateixis, no permetrem que les teves cançons s'oblidin; el vent no se les endurà, perquè tots les portem gravades en el fons del nostre cor.

Gràcies per tot el que ens has deixat!

Estic segura que algun dia, sigui el que sigui el que m'espera, i que en un moment o un altre també m'ha d'arribar; sigui abans o després, a dalt o a baix, sigui bo o dolent, ens trobarem, parlarem, mirarem la nostra terra i veurem com la teva música, el teu treball i el teu record seguiran presents. Ara em queda el record d'aquests temps viscuts i l'esperança que, en un futur no gaire llunyà, podré sentir la teva veu sense que em faci mal recordar.

Paraules i més paraules per només arribar a dir que et trobarem molt a faltar i que, com va dir en Pep, sempre serà viu aquí, dins el meu cor. Aquest cor on et va costar tan poc d'entrar i del qual mai no podràs sortir. I com deies en una de les teves cançons:

«Envia'm un àngel que sigui com tu.

Envia'm un àngel que s'assembla a tu.

Envia'm un àngel que em recordi a tu.

A reveure, Carles. Per sempre, fins sempre».

Cristina Grabulosa Hernández

Girona m'enamora, Bonmatí em sedueix

Quan em van fer l'encàrrec d'escriure un article o una breu història per a aquesta revista, jo no sabia per on començar, ni quin tema triar, és clar, el més fàcil hauria sigut escriure una mena d'elogi, ensabona tothom per caure bé, però aquest no és el meu estil (bé no gaire). Després de fer un repàs mental sobre tot allò que representava Bonmatí per mi, me'n vaig adonar que el que calia compondre era una història d'amor i seducció, perquè el meu vincle amb aquestes terres va començar exactament com totes les bones històries d'amor; per casualitat.

Primer em va entrar pels ulls, el poble compost per un nucli antic, la colònia, i un altre més modern, producte de l'evolució, i tot envoltat per un abric verd de frescor, esquitxat per masies ancestrals. Així doncs, com qualsevol poble català que es tingui en estima, té la seva història, les seves arrels que confirmen la seva identitat i també té la seva indústria, amb qui manté una relació força estreta i especial ja que una és l'origen de l'altra. Llavors Bonmatí, sorgit a partir de l'esforç de les famílies humils i treballadores, va anar confirmant-se com una entitat única que ja no volia ser sols una agrupació arremolinada entorn a una fàbrica, sinó un conjunt de persones unides per un mateix sentiment de pertinença a un lloc, que cada cop creixia més i requeria de la seva independència per poder continuar ela-

borant la seva pròpia història, sense que ningú no pogués ficar-se al mig.

Bonmatí és petit pel que respecta al nivell de població però gran pel que fa al nivell d'hospitalitat, bellesa i fins i tot episodis bèl·lics que no es poden menysprear, com els ocorreguts durant la guerra civil espanyola, on aquest poble, encara de bolquers, va tenir el seu paper.

Tots aquests fets em van impressionar i m'ajudaren a crear una bona opinió sobre el poble i a considerar-lo com un infant (per la seva relativa jove existència) però amb ulls de vell que aclaparen tota l'experiència que això comporta. De fet, el seu nom reforça aquest pensament, ja que es tracta d'un matí, el principi de tot un dia, i no qualsevol matí sinó un bon matí, que pronostica un jorn excel·lent. Un matí que s'identifica amb la infància i es caracteritza per la seva tendresa i gran bellesa, per la seva inocència i bondat, aquest és el major encant del poble que el fa tan atractiu sota la vista dels qui venim de fora i estem acostumats als pobles envellits i calbs. Llavors, l'exuberància i joventut d'aquest poble ens captiva.

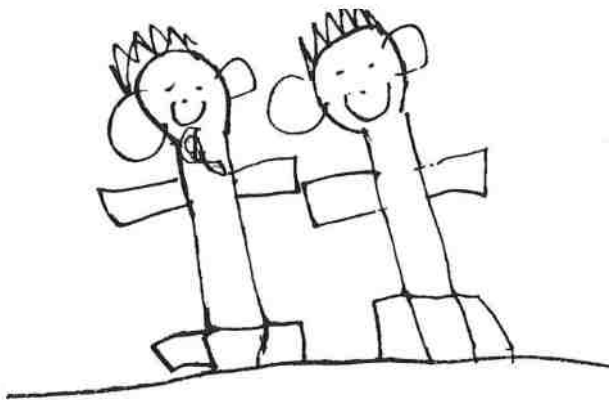
Potser Girona enamora, però el que està clar és que Bonmatí, a més a més, sedueix. ●

Cèlia Gomis Vicedo

Agost (comarca de l'Alacantí)

Breus reflexions sobre l'amistat

He pensat que una revista que porta el bonic nom de L'AMIC, mereixia unes línies dedicades a aquest sentiment que ens pot fer tan feliços com és l'amistat. En una ocasió, un alumne meu em digué: «*si els amics no hi són, és com morir*». Aquesta sentida frase ens pot donar la idea de la importància que l'amistat té com a valor per a les persones.

Però com totes les coses valuoses, l'amistat requereix d'una atenció acurada i especial:

«*No deixis créixer l'herba en el camí de l'amistat*». PLATÓ.

Fer un amic o una amiga pot ser més ràpid o més lent, però sempre serà un procés. Sempre hi ha persones amb les quals hi connectes fàcilment i d'altres amb les que ens costa més, però en ambdós casos, si neix una amistat, serà necessari un temps de reconeixement mutu:

«*Pren-te temps en escollir un amic, però sigues més lent encara en canviar-lo*». BENJAMIN FRANKLIN.

Durant aquest procés de construcció de l'amistat, s'arribaran a fer diferents tipus d'amics d'acord amb els diferents graus de cohesió aconseguits amb independència del sexe. Tots podem parlar de coneguts, amics, companys, amics de l'ànima (cantats per poetes i descrits en històries com la bíblica de David i Jonatan),... En aquest sentit podríem considerar les frases següents:

«*Un germà pot no ser un amic, però un amic serà sempre un germà*». BENJAMIN FRANKLIN.

«*Un amic fidel és una ànima en dos cossos*». ARISTÒTIL.

Sovint en la nostra conversa fem referència al fet de tenir amics, però el que potser no tenim en compte amb tanta freqüència és que nosaltres també som tinguts com amics pels altres. Això significa que, malgrat tot, ens ho passem molt bé amb els amics i així ha de ser, l'amistat no es pot reduir només a unes estones de lleure; mantenir l'amistat és una obra d'art, una tasca que no es pot fer només a una banda, hi ha d'haver una correspondència a l'estil de cadascú:

«*Una amistat noble és una obra mestra a duet*». PAUL BOURGET.

«*Un amic és un que ho sap tot de tu i malgrat tot t'estima*». ELBERT HUBBARD.

La sinceritat és un valor inherent a l'amistat. Parlar clar i català entre amics és totalment necessari per tal d'evitar els refredaments, ja siguin naturals (els que s'han de produir perquè són característics i normals en tot procés), o bé siguin induïts per terceres persones (els més perillosos, els provocats per persones de mala fe que tenen enveja de la felicitat que aquella amistat proporciona a altri). Només quan els amics s'atreveixen a parlar amb sinceritat i confiança, sempre de manera tranquil·la i pacífica, es desfan els malentesos o, en el pitjor dels casos, es confirmaran les sorpreses desagradables (que són poc freqüents entre bons amics):

«*Una norma de l'amistat és que quan la desconfiança entra per la porta, l'afecte s'escapa pel finestró*». JOHN HOWELL.

Una de les desconfiances més comunes entre les persones és el pensament que es pot arribar a tenir sobre si els amics es mantenen per una sèrie d'interessos concrets o no, és a dir, el fet de saber distingir si una amistat és interessada o autèntica. Aleshores, i considerant el gran perill de la desconfiança d'acord amb la cita anterior, com sortir de dubtes? Normalment l'autèntica amistat es destil·la i es respira, però per si algú segueix mal pensant hi ha unes frases que ens poden aportar llum a l'assumpte:

«*El victoriós té molts amics, el vençut té bons amics*». PROVERBI MONGOL.

«*Amics són els qui en les prosperitats acudeixen en ser cridats i a les adversitats sense ser-ho*». DEMETRI I.

«*Un amic és una persona amb la qual pots pensar en veu alta*». RALPH WALDO EMERSON.

«*És amic meu aquell que em socorre, no el que em compadeix*». THOMAS FULLER.

Un dels principals enemics de l'amistat, és la manca de dedicació de temps als amics. Això refreda els sentiments:

«*Si la nostra amistat depèn de coses com l'espai i el temps, aleshores, quan per fi superem l'espai i el temps, haurem destruït la nostra pròpia germanor. Però supera l'espai, i ens quedarà un aquí; supera el temps, i ens quedarà un ara; i entre l'aquí i l'ara, no creieu que podrem tornar-nos a veure de tant en tant?*». RICHARD BACH.

En aquest sentit, cal felicitar-nos pel fet que L'AMIC aparegui amb més freqüència (dues vegades l'any i en dos moments tan bonics com la Primavera i el Nadal) i tant de bo que, a més, cadascú de nosaltres ens puguem anar trobant sempre amb els nostres amics i amigues: és com reviure. ●

Parlem del bosc

La dinàmica de la societat capitalista, en la seva cursa cap al benestar, ha tendit a tancar l'home sobre si mateix i a aïllar-lo de l'entorn natural. Hem vist abandonar les cases i les terres per part d'un homes i unes dones que mantenien un equilibri amb la natura, els quals han anat a engruixir el nombre de ciutadans. Ara tenim un entorn rural que ha de lluitar per trobar un sentit a una nova situació.

Què n'esperem dels boscos i espais naturals que ens envolten? Els coneixem? Sabem quina és la seva història i cap a on tendeixen?

En el llenguatge forestal, difícilment hi tenen cabuda paraules com: net i brut. Parlem de net o brut en funció d'uns interessos, per exemple si volem la fusta d'un bosc, direm que està brut si hi ha molts arbusts, perquè faran minvar el rendiment de la fusta a causa de la competència, també el trobarem brut si el volem per anar a passejar-nos-hi. Però si ens inventéssim altres interessos, per exemple, les mores dels esbarzers, llavors caldria que hi haguessin força esbarzers. Si utilitzem la paraula brut, estem menyspreant uns determinats elements vius necessaris per al sosteniment d'aquella «comunitat vegetal» de la qual formen part. L'exemple anterior és una mica tendenciós, però vol fer veure que la natura pot ésser conreada per obtenir multitud d'impensables beneficis segons la direcció del nostre interès.

Es diu que els boscos «bruts» tenen més perill d'incendi. Això no és, ni de bon tros, una veritat absoluta (l'estiu del 1994 vaig veure cremar un bosc «net» fins al límit d'on començava el «brut»), sobretot en els grans incendis. El foc necessita tres elements: temperatura, oxigen i combustible. En el bosc «brut» hi ha més combustible, però hi ha menys oxigen...

Hi ha, però, una aplicació de la paraula brut: quan embrutim amb les deixalles urbanes que no es poden reciclar, això sí que és com un tumor que el bosc acaba embolcallant lentament. Paradoxalment, és per culpa de l'activitat urbana i industrial creixent per allò que es veu més amenaçada la natura, i a la vegada, és aquesta cada vegada més necessària per contrarestar

els efectes nocius de la primera (estrès, CO₂, pluja àcida...).

El bosc, però, és quelcom més que una cosa sobre la qual projectem els nostres interessos: és un ecosistema on hi tenen cabuda les formes més inversemblants de vida, animal i vegetal, les quals es relacionen estretament entre elles, molt sovint, mantenint equilibris molt delicats.

Atès que avui els productes forestals (llenyes, fustes, escorces...) han sofert una forta devaluació si ho comparem amb el valor que tenim a mitjans de segle, i que els jornals han augmentat exponencialment, és fàcil de veure el perquè de tants boscos que no es conreen. A més, moltes de les persones que treballen ho fan amb deixadesa o no estimen l'ofici, que cal dir que s'està perdent.

Crec que la principal espècie que s'ha de protegir a la natura és l'home, però un home que fa ús de la intel·ligència amb un gran respecte i mesurant cadascun dels seus actes, que se sap natura, i no un home ignorant que, amb motiu d'haver perdut la consciència de la mesura de les coses, tiranitza, espolia, fa malbé, embruta, es lucra...

La Generalitat de Catalunya va crear, després dels incendis de 1986, una figura legal que anomenà ADF, agrupació de defensa forestal, per canalitzar tota una línia d'ajuts econòmics al sector forestal per a la prevenció d'incendis. S'havien d'organitzar en agrupació un tant per cent dels propietaris (o de les propietats) forestals, altres entitats com grups excursionistes..., i els ajuntaments. Podia ser d'un sol municipi o, com s'aconsellava, es podien ajuntar (per poder fer projectes més grossos, amb més diners). També calia redactar uns estatuts.

Sant Julià de Llor i Bonmatí entrà a formar part de l'ADF anomenada GISELVA que es constituí a Bescanó l'any 1988 juntament amb els municipis de Vilablareix, Aiguaviva, Brunyola i Bescanó. S'adquirí material amb l'ajut de la Generalitat: un tractor amb desbrossadora, una retroexcavadora, emissores portàtils, un repetidor...

El que ha reeixit, de tot això, és la desbrossadora,

que encara avui podem dir que s'autofinança, ja que cobra les hores a 2.500, 3.100 o 3.600 pessetes segons es tracti d'ajuntaments socis de l'ADF, de socis particulars o de no socis.

A les últimes reunions dels darrers dos anys només hi hem anat tres persones i el secretari, i encara molt poc motivats. No n'hi ha prou que et diguin que et donaran ajuts, ha d'haver-hi projectes, necessitats i ganes de gestionar els boscos, cosa que aquí, sembla que fa falta. Podríem rebre molts més diners, però per manca de poder justificar actuacions, no els podem fer servir.

L'esperit inicial d'aquestes agrupacions és canalitzar l'ajuda de l'administració cap al poble, representat per l'ADF. Però aquí l'ADF no representa al poble, continua existint sense que s'aprofiti, esperant que propietaris, entitats, ajuntament, tots, ens despertem i comen-

cem un diàleg, o bé (tan de bo que no), esperant que un gran incendi faci que ens lamentem de no haver fet allò que hauríem pogut fer.

El que s'ha fet durant aquests anys ha sigut arranjar alguns camins i estassar-ne d'altres, cosa que està molt bé, però es podria fer més, sobretot en el nostre municipi. Enguany s'ha proposat redactar un pla de prevenció d'incendis que no tindrà sentit si no ens hi impliquem tots una mica.

En l'última reunió, després de la monotonia del balanç, es proposà i s'acordà, com a iniciativa inèdita fins ara, fer excursions a l'entorn de les unitats de massa forestal que tenim en els municipis que formen l'ADF. És decidí que el 25 d'abril, a les vuit del matí ens trobaríem a l'Església de Sant Roc a Vilablareix. ●

Xavier Torns

Jo, un llibre important

Potser sóc una mica vanitós, però crec que tinc justificació. Si escolteu la història de la meua existència em comprendreu, almenys, això espero.

Haig de començar dient-vos que jo sóc un llibre, un llibre centenari. Ja sé que n'hi ha molts de la meua època, i de més vells, però la veritat és que estic content de poder-vos explicar la meua vida, perquè veia difícil que aquest dia arribés mai.

Bé, doncs, com us he dit, vaig nèixer fa cent anys, gairebé amb el segle que ara s'acaba, en una impremta de Madrid, el que seria l'equivalent a una Maternitat per a vosaltres, els humans.

Aviat vaig anar a parar a un poblet de l'Empordà, a mans d'un jove a qui van nomenar jutge de pau d'aquell municipi. Ah!, no us ho havia dit: sóc un manual enciclopèdic de jutjats municipals. L'Esteve, aquest era el nom del meu propietari, em va utilitzar uns quants anys, i em tractava bé, de debò. Fins que, un mal dia per a mi, l'Esteve em va desar en una capsa, amb d'altres llibres, no tan importants com jo, cal dir-ho, i vaig restar oblidat de tothom anys i més anys, en un racó de les golfes, sense veure ni un raig de llum. Tot sovint sentia el rosc dels ratolins i tenia por que se'm mengessin de mica en mica. Crec que per aquest motiu no vaig caure en letàrgia, m'esglaiava de pensar en el perill que corria.

I el temps anava passant sense grans canvis.

Un dia, tot d'una, m'arribaren sorolls nous, rialles, cridòria engrescadora de jocs infantils. Aviat vaig assabentar-me del que passava, perquè, sabeu?, els llibres solen ser força espavilats. Resulta que la casa l'havia comprada una nova família, un matrimoni jove amb un fill petitó, i de sobte vaig sentir com una mena de neguit, des del lloc fins a l'últim full, perquè jo no sabia quin era el meu destí d'ara endavant. Fins aleshores havia estat oblidat, però què farien amb mi aquells nous estadans?

La mestressa va començar a fer endreça d'aquell lloc que, com us podeu molt bé imaginar, estava ple de teranyines, d'andròmines més velles que jo i, fins i tot, hi havia un gat dissecat que deuria morir perseguint les rates, és a dir, que era un bon aliat meu, sense ell saber-ho.

Vaig adonar-me aviat que aquella gent sentia curiositat per tota aquella munió de coses que s'amuntegaven al voltant meu, però no veien la capsa que em feia de taüt; fins que en Quim, el petit vailet de la casa, que era més llest que una guineu, va destapar-la i va començar a remenar el contingut. La seva mare, atrafegada i alhora meravellada del que anava trobant, quan va veure que el nen em tenia a les mans, de seguida s'hi atansà i li recomanà que anés amb compte de no malmetre'm, que jo era molt interessant.

Va ser llavors quan em vaig veure salvat. Efectivament, els pares d'en Quim, que es diuen Teresa i Joan, em miraven amb afecte, m'acaronaven i tots dos estigueren d'acord a portar-me a un taller de restauració, on vaig estar uns dies, només per fer-me un repàs i tenir millor aspecte, que els anys no passen endebades per a ningú, ni per a nosaltres els llibres, però ara faig un goig...! Res, va ser com un humà que va a fer-se un *lifting* a una clínica, més o menys.

Ara sóc feliç. Estic en un prestatge de la llibreria, en un lloc d'honor i de tant en tant em consulten, per curiositat més que res, però n'estic orgullós.

Als meus amos els hi han proposat comprar-me, però ells ho han refusat sempre, sense sentir-se temptats per l'oferta i diuen que no em vendran mai.

El petit, en Quim, diu: -El llibre és meu.

Doncs bé, ja tinc assegurats uns quants anys més de vida, de bona vida.

Sóc un llibre interessant, bonic, valuós i el que és més important: m'estimen. ●

Glòria Casadevall

Sant Pere de Casserres

Fa menys d'un any encara s'hi havia d'arribar a peu o amb 4x4. Ara, el camí està totalment arranjat, una part asfaltat i l'altra de terra, que ens porta a una distància prudencial del monestir de Sant Pere de Casserres per tal que el darrer tram l'hàgim de fer a peu i així copsar tota la seva magnitud. Abandonat durant anys i panys, actualment ha passat a mans oficials i s'ha restaurat amb seriositat. Després de deixar el cotxe en l'aparcament, entrem a un edifici, que serveix com a lloc d'acolliment i també de bar i restaurant. Un

equip de persones, amb en Lluís al capdavant, intenta que la gent se senti ben rebuda i no només com un turista. No diré que s'hagi volgut recuperar l'esperit benedictí de Sant Benet, però sí que es vol que la gent, a més de contemplar una obra arquitectònica única, també

hi respiri pau i benestar. És per això que, tot i haver-se inaugurat la restauració el mes de juliol passat, ja s'hi han fet concerts i es projecta, dintre d'aquest any, de poder equipar el conjunt amb mobiliari adient.

El monestir de Sant Pere de Casserres va ser fundat l'any 1006 i va gaudir de gran esplendor fins al punt d'esdevenir el centre de totes les possessions de Cluny a Catalunya. En el segle XV va decaure completament la vida monàstica i els terratrèmols dels anys 1427-28 li van donar el cop final en causar-li greus desperfectes. S'hi van fer alguns treballs de reconstrucció, però el monestir com a tal havia perdut tot el seu carisma i al segle XV ja només hi havia un o dos monjos, fins a extingir-s'hi del tot la vida monàstica el 1572. Durant un temps va pertànyer als jesuïtes, que el feren servir com a granja i casa de repòs de l'orde. Finalment, va passar a mans privades fins fa ben pocs anys, que fou adquirit pel Consell Comarcal d'Osona.

Per l'Eix Transversal

L'Eix Transversal ens ha acostat les meravelles de la comarca d'Osona, ja que amb menys d'una hora i sense córrer anem de Girona a Vic. Bé, per fer aquesta visita agafarem l'Eix fins que trobem la sortida que ens indica Roda de Ter. Sortim i ben aviat veurem un rètol que ens assenyala el Parador Nacional de Turisme i Tavèrnoles.

La carretera circula per un paratge magnífic, ple d'arbres, i ens porta a Tavèrnoles, al castell de Savasona i a Sant Feliu, poblets rurals d'una bellesa idíl·lica.

Ara que els dies són curts, cal anar d'hora, ja que així ens podrem aturar per tots els racons pels quals anem passant, ja sigui a l'anada o a la tornada.

Per anar a Sant Pere de Casserres hem d'arribar fins gairebé al final de la carretera i trencar a mà esquerra quan el corresponent rètol ens ho indica. El primer tram és asfaltat, ja que hi ha una forta pujada i seria impossible a l'hivern transitar-hi en cotxe normal. Després ve el camí de terra fins que arribem al pàrquing. Des de Girona hi estarem una hora i quart sense córrer. Deixem el cotxe, entrem a la casa d'acolliment, pa-

guem la corresponent entrada i ens dirigim a peu fins al monestir. Qui l'ha vist i el veu... El recordo abandonat, maltractat, ple de bardisses arreu. Ara tot és net i polit, les pedres han recuperat el seu valor històric i resulta més fàcil descobrir la seva magnificència.

Un dels encerts de la restauració -almenys per a mi- és el d'haver fet el pàrquing a una distància prudencial que permeti descobrir el monestir de lluny i després anar-lo copsant a mesura que ens hi acostem. És el que m'agrada també de Sant Pere de Rodes. Si bé el monestir de Sant Pere de Casserres mereix per ell sol una visita, cal afegir-li la vista impressionant que ens ofereix l'entorn. Antigament, el monestir estava encerclat pel riu Ter, però ara sembla una illa envoltada per l'aigua del pantà de Sau, que el fa encara més inasequible. Els caps de setmana a 2/4 d'1 i a les 4 de la tarda hi ha visita guiada, que dura una hora. Val la pena seguir-la, no es fa gens carregosa i s'aprenen moltes coses. Durant la setmana també es pot visitar, però si es vol un guia cal avisar prèviament. Els autocars no arriben a l'aparcament i, en tot cas, caldria baixar al Parador i pujar a peu, uns tres quarts d'hora. I un detall important, si arribem d'hora podem fer un bon esmorzar a base d'embotits de la comarca i pa amb tomàquet. I també hi podem dinar a un preu assequible.

Ja de tornada, quan arribem al costat del Parador

de Turisme de Sau fem una parada, encara que només sigui per veure la punta del campanar de Sant Romà de Sau, o tota l'església si hi ha sequera i el pantà es troba baix. Cal recordar que fou en aquest parador on es va redactar l'avantprojecte de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, conegut precisament com l'Estatut de Sau.

Tavèrnoles i Savassona

Tavèrnoles és un poble rural que fins avui no ha estat víctima d'excessos urbanístics, amb una església parroquial dedicada a Sant Esteve, que segons Antoni Pladevall "és un dels monuments romànics més ben acabats de la Plana de Vic, per bé que la seva bellesa és més externa que interna". A partir d'aquesta població comença el sector de les Guillerries, amb cases escampades i amb la ramaderia com a principal mitjà de vida.

Després de Tavèrnoles, pujant en direcció cap a Sant Pere de Casserres, entrem en un indret misteriós, ple de connotacions esotèriques. Un castell presideix el sector, situat estratègicament dalt d'un puig, i que té l'aspecte d'un gran casal residencial. De fet, mai no va ser un castell pròpiament dit, sinó la residència de la família baronial dels Savassona. Sota mateix del castell hi ha l'església parroquial, un edifici romànic del segle XI.

Davant per davant del castell hi ha l'esglesiola romànica -una part preromànica- de Sant Feliuet de Savassona, a la qual s'hi arriba només a peu, en part a través d'una escala tallada a la roca. Però, abans, hem de passar per la pedra dels sacrificis, un gran dau de pedra, gravada en un costat. Les pedres i les troballes d'enterraments amb esquelets en posició plegada o fetal al seu voltant han donat peu a tota mena de d'especulacions. La imaginació humana hi ha vist sacrificis humans al peu de la pedra, i d'aquí el nom que se li ha donat.

Al voltant del temple de Sant Feliuet hi ha restes de tombes antropomòrfiques, probablement del segle X, un dipòsit d'aigua excavat a la penya i altres reminiscències d'un poblament antic.

La llegenda de l'origen del monestir

Temps era temps, els vescomtes d'Osona, senyors del lloc, que aleshores residien al castell de Rupit, estaven desolats perquè no tenien cap fill. Feren intenses pregàries i la promesa d'aixecar un monestir si els arribava un nadó, cosa que succeí. Però heus ací que, tot just nat, el nen va obrir els ulls i va començar a parlar, i va dir als seus pares que la seva vida seria molt breu. Malgrat la consulta a metges i astròlegs, el vaticini del nen es va complir i al cap de pocs dies moria. Els vescomtes d'Osona van col·locar el cadàver en una arqueta de fusta i el carregaren damunt d'una mula perquè fos la providència la que designés el lloc on es construiria el monestir, que serviria al mateix temps de sepultura del seu fill. L'animal va començar a caminar amb pas ferm fins que, en arribar on hi ha el monestir de Sant Pere de Casserres, es va plantar sense que se li pogués fer donar un pas més. La voluntat divina era ben clara i allí els vescomtes van fer aixecar el monestir, on es va enterrar el seu fill, en una urna propera al presbiteri. Aquesta urna o armari encara existeix i les restes d'un infant hi van ser fins que les va robar algú que, a l'hora de la mort, se'n va penedir i va revelar on es trobaven. Actualment, l'armari és buit, però l'urna existeix tot i que els ossos de la criatura s'han malmès notablement.

Cor sense amor, jardí sense flors

Les parts de l'arbre han inspirat als entesos i als no entesos. Els primers perquè, com a botànics, desxifren el secret de la morfologia vegetal animal i la seva estructura funcional; els segons, perquè fan de la naturalesa vegetal un lloc màgic de somnis inexplicables, de gran acceptació popular.

En efecte, al llarg de les èpoques, i sobretot a partir de la Renaixença -segle XIX-, l'excursionisme despertà les ànsies de descobrir l'entorn i les seves llegendes, tradicions, costums i dites populars. I figures com Verdaguer carregaren el sarró popular de lletres apassionades de la terra catalana. Avui, però, sortosament, aquest sabor popular encara viu en molts indrets i obres com el **Costumari Català** de Joan Amades o les publicacions del Centre Excursionista de Catalunya, ens ho corroboren.

Respecte a la fulla, per exemple, a l'Alt Empordà, diuen: «**la caiguda de la fulla, quantes ànimes se n'enduu!**», perquè, generalment, tots els nafrats moren a la tardor, quan cau la fulla dels arbres.

Quan es tracta o es parla de coses de poca importància o que no vénen al cas, se sol dir: «**això és fullaraca**».

Per indicar que algú té por, inseguretat, nerviosisme, se sol emprar l'expressió: «**tremola com la fulla a l'arbre**».

I per sentenciar-nos que no es fa res sense que Déu ho permeti, diem: «**no es mou fulla / que Déu no vulla**».

Com a prova de demostració transitòria de tota cosa humana, el tòpic de *tempus irreparabile fugit* dels clàssics, hom afirma: «**Com cau la fulla, / cau l'hermosura**».

A Barcelona, quan algú s'enfada pel que se li diu, se li replica: «**si et cou, posa-t'hi fulles**», al·ludint a les que s'apliquen a les nafres.

A Tamarit de Llitera diuen: «**Qui es fica sota la fulla, / dues voltes es mulla**».

També es refereix a la fulla aquest aforisme de Blanes: «**Molta ufana / i poca grana**».

Aquesta dita equival al castellà «*mucha planta y poca uva*». També es valen de «*ser todo hoja y no tener fruto*», referint-se als qui parlen molt i no diuen res que valgui la pena. De manera semblant a Itàlia diuen: «*molti pampini e poca uva*».

Les endevinalles també es poden inspirar en les parts de les plantes, com per exemple: «**L'he vista viva, / l'he vista morta, / l'he vista córrer / després de morta**». (*La fulla de l'arbre*)

Com que la saviesa natural és universal, no ens ha d'estranyar gens que la llengua occitana, de llarga tradició poètica a terres catalanes, a través de la poesia dels trobadors, ofereixi l'endevinalla més amunt esmentada: «**Z'ai vist viu, / z'ai vist mort, / z'ai vist courre / après sa mort**». (*Las fuelhas*)

Com podem observar, la tradició popular és un saber espontani i natural que no s'esgota al llarg del temps. Les fulles en són només una molt petita part. Si desitgeu saber-ne més, no us perdeu **L'amor és flor, la humilitat fulla; qui t'alaba te'n despulla** del proper número de L'AMIC.

Solucions:						
LEVITA						13
AVISAT						12

El monstre del Ter

El llac Ness és mundialment conegut perquè, suposadament, en les seves aigües hi viu un monstre que s'ha convertit en un dels principals atractius turístics de les terres del nord d'Escòcia -periòdicament s'organitzen recorreguts amb barca a la recerca del monstre, es venen tota mena de productes de *merchandasing* i fins i tot hi ha una mena de museu dedicat al mostre-. En el nostre Ter no podem presumir de tenir cap bèstia d'aquestes característiques, però fa uns anys s'hi va poder veure el monstre que apareix a la fotografia d'aquesta pàgina i que, sense cap mena de dubte, és l'animal més voluminós que ha passejat per aquest riu, un inflable de plàstic que va fabricar l'empresa Volumen (Foto: Josep Pérez i Raventós).

La foto nostàlgica

Mossèn Àngel, al centre de la fila del davant, amb un grup de bonmatinencs que el 1960 van peregrinar al Santuari de la Verge de Lurdes.

La foto de l'exili

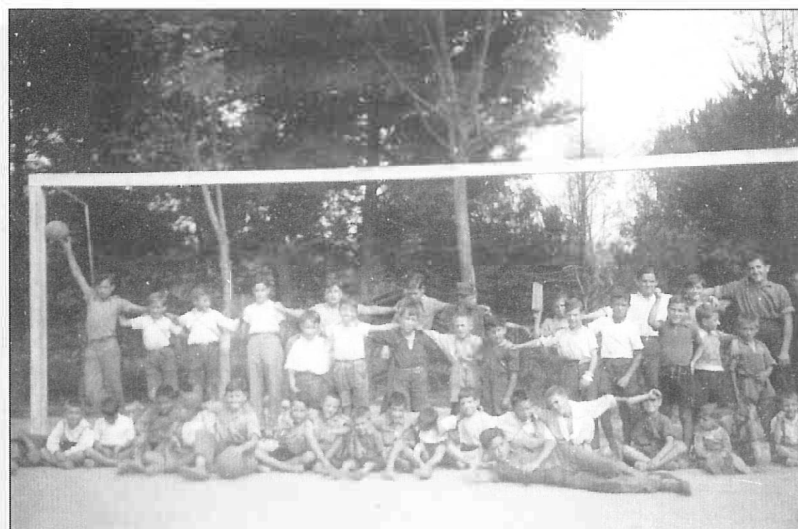
Un grup d'exiliats espanyols que l'any 1952 eren futbolistes del Club Deportivo Español de Bogotá (Colòmbia). El que està assenyalat amb una «x» és el bonmatinenc i bon amic Pere Jané.

La foto del record

Mainada de l'escola al camp de futbol de Bonmatí. La fotografia és de finals del 36 o principis del 37, ja que es va fer poc després de començar la guerra civil espanyola.

(Foto: gentilesa de Carme Ballesta)

IMPREMTA PAGES, S.A.

DISSENY GRÀFIC - PREIMPRESSIÓ
IMPRESSIÓ ÒFSET - CATÀLEGS - LLIBRES
REVISTES - PROGRAMES - CARTELLERIA
PLASTIFICATS - ENCUNY....

- **FABRICACIÓ PRÒPIA DE PAPER
PER A ORDINADOR**

c/ de Can Planas - Paratge ca l'Aulet, s/n
Telèfon: 972 42 01 07* (3 línies)
Fax: 972 42 22 67
17160 **ANGLÈS** (Girona)
E-mail: impremtapages@mx4.redestb.es

50
ANYS
al seu servei